І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 234. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 26-го ГРУДНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, DECEMBER 26, 1974 No. 234. VOL. LXXXI.

В ТОРОНТІ ВІДБУЛАСЯ МІЖНАРОДНА МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА Й ІНШИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Торонто. — Комітет Оборони Валентина Мороза інформує, що у вівторок 10-го грудня вечором, зійшлося приблизно 3,000 осіб, щоб взяти участь в Міжнародній маніфестації в обороні Валентина Мороза й інших політв'язнів в СССР. Маніфестація відбулася перед ратушею міста з нагоди Міжнародного Дня Прав Людини. Крім українців, у маніфестації брали участь й інші національності: естонці, латиші, литовці і поляки. Між учасниками були присутні радні міста Торонта Василь Бойчук і Карл Вони, а також член парляменту Іван Яремко.

Маніфестація розпочалася коротком молитвою, яку провів Єпископ Кир Ізидор Борецький. Вступне слово виголосив проф. Володимир Тарнопольський, голова Комітету Оборони Валентина Мороза. Він заявив, що всі ми є стурбовані непошануванням людських прав у цілому світі. „Ми не є сторожі наших братів, але хто буде на сторожі їхніх прав, якщо сильні держави їх не шанують? Хто є нашими сусідами? Наші сусіди це: литовці, українці, естонці — всі політв'язні, які тепер сидять по тюрмах", — сказав він. В пізнішій частині програми він також говорив про Валентина Мороза.

Учасники маніфестації засвітили свічки та вшанували одноxвилинною мовчанкою тих людей, котрі впали жертвами у Совєтському Союзі. Опісля представники кожної національної групи доповідали про випадки позбавлення прав одного із своїх політв'язнів. Естонська група представила математика Олева Мерема, який в 1974 р. хотів говорити на інтернаціональній науковій конференції, як представник ЕССР, де його праці були представлені. Але совєтські власті не позволили на це. Першого травня він публічно задемонстрував проти цього рішення. Він був заарештований і тоді звільнений з праці. Але від того часу він не з'явився на місце своєї роботи і всі зв'язки з ним цілком перервалися. Він дуже затурбовані його долею.

Латвійська група піднесла справу литовця Гунарза Роде. Він був заарештований у 1962 р. й обвинувачений за зраду держави. Засудили його на 15 років тяжкої праці. Його провина та, що він сильно критикував совєтський режим. До цього часу він відсидів 12 років і є вістки, що він дуже хворий. Латвійці бояться, що останні три роки його засуду він не витримає. Символом релігійного переслідування є список Вінсентас Слаткевіціас, котрий народився в Литві. Він був заарештований у 1957 р. за те, що був висвячений без дозволу совєтських властей. У 1972 р. хроніка-орган Католицької Церкви в Литві з'явився з підпільною хронікою „Самвидат" і тоді появилися вістки про релігійні переслідування у Совєтському Союзі. Нова хвиля арештів примусила цю хроніку замовчати.

Польська група твердила, що 80,000 політв'язнів знаходиться в тюрмах Польщі. Поляки говорили про декількох своїх політв'язнів — один з них Андрій Чума. Промовець висловився, що „ми не можемо мовчати перед такими злочинами, бо це значило б, що ми згідні з тим, що діється".

Головним промовцем маніфестації був Сімас Кудірка — литовець, який після чотирьох років перебування у совєтських лагерах і тюрмах прибув цього року з родиною до ЗСА. У своїй промові він заявив, що тішиться зустріччю з громадянами у вільній країні. „Ми тут всі запалили свої свічки для тих політв'язнів, які тепер терплять по тюрмах і лагерах у Совєтському Союзі. Ми ці свічки згасимо при кінці цієї маніфестації, але не дозвольте, ще полум'я нашої віри в перемогу вмерло у ваших серцях. Одного дня воно засяє в короні перемоги тих людей, що тепер страждають. Нам треба боротися не зброєю, але пером і словом. Перемога буде наша, бо з нами правда і свобода" — говорив Сімас Кудірка.

На кінець маніфестації, представник Комітету національних груп прочитав виготовлені резолюції, а учасники маніфестації привітали їх своїми оплесками.

Маніфестація була зорганізована з ініціятиви Комітету Оборони Валентина Мороза.

ДОЛЯ НАРОДУ ДЛЯ НЬОГО НАЙСВЯТІШЕ

ІВАН ГЕЛЬ

„Я син України і в своєму серці понесу як найсвятіші — долю мого народу, його біль і муки" — сказав Іван Гель в своєму останньому слові на закінчення совєтського суду над ним у Львові в 1972-му році. Повний текст цього слова, переданий Пресовою Службою „Смолоскип", був надрукований в попередньому виданні „Свободи". Іван Гель, технік по професії, народжений 18-го травня 1937-го року, одружений і має одну дитину. Вперше був заарештований і засуджений на три роки ув'язнення в 1966-му році. В січні 1972-го року знову був заарештований у Львові та засуджений за „антисовєтську пропаганду і агітацію" на п'ять років каторги та на дальших п'ять років вигнання. Відбуває каторгу в концтаборі в Мордовії, в якому в жовтні цього року два тижні голодував, протестуючи проти нелюдської поведінки канцлергеників властей.

Відділ УНКА в Колчестері в обороні культурних діячів

Колчестер, Конн. — Місцевий Відділ Українського Конгресового Комітету провів останнім часом ряд акцій в обороні Валентина Мороза та інших культурних й політичних діячів в Україні. Ціллю Управи Відділу є зібрати 10,000 підписів під окремою петицією, яка потім буде переслана на руки президента Форда, генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма і на адреси місцевих сенаторів та конгресменів. Якраз тепер переводиться акція збирання підписів під українськими церквами, а також за дозволом рабина під жидівською божницею. Заходами Євгена В. Гулича обидві впливові газети в Норвічі і Ню Лондоні помістили обширні замітки з вияснениям положення Валентина Мороза й заходів, які зробила українська громада стейту Коннектикат в їх обороні. На вислані Відділом листи до президента Форда, сенаторів Рібікоффа і Вайкера, губернатора Еллі Т. Грассо та численних конгресменів надійшли дуже позитивні відгуки.

ВАКЛ В ОБОРОНІ В. МОРОЗА

(СУВФ). Екзекутива Світової Антикомуністичної Ліґи (ВАКЛ) на своєму засіданні, що відбулося 7 і 8-го грудня 1974 р. в Сао Павльо, Бразилія, видала Комунікат, в якому звернулася до урядів всіх держав західного світу з апелем інтервеніювати в справі звільнення Валентина Мороза. До Екзекутиви ВАКЛ входять 13 членів, що репрезентують антикомуністичні організації всіх континентів світу і міжнародні організації. В засіданні взяла участь п-ні Слава Стецько як репрезентант АБН.

ПЕКІН ТАВРУЄ РОСІЙСЬКИЙ КОЛОНІЯЛЬНИЙ РЕЖИМ В УКРАЇНІ

Як уже була про це коротка згадка, офіційна комунокитайська пресова агенція „Гсінхуа" поширила через свій відділ у Гонг Конгу 21 жовтня ц. р. обширну статтю п. з. „Совєтська ревізіоністична політика національного гнету вперто опрокидувана в Україні". Провідною думкою тієї статті — утотожнювання сучасної кремлівської політики в Україні з політикою російських царів. Рекомендації Леніна щодо національної політики взагалі та супроти України зокрема протиставиться практиці Хрущова й Брежнєва, що їх китайські комуністи називають ренегатами. Зрештою — сучасну дійсність в Україні названа комунокитайська стаття змальовує цілком правильно. Однаково за царату, як за теперішнього режиму „комуністичних ренегатів" поборюється українську культуру й мову, зменшується наклад українських книжок і періодиків, мистецтво в Україні перестає бути протагатором мистецтва українського. „Сприяючи великоросійському шовінізмові, кліка Брежнєва не дозволяє на встановлення одної суцільної економічної системи в Україні, а намагається заводити „обласний поділ праці" і „спеціялізацію", що у правильному означає колоніяльну економіку, яка зашморгує петлю на шиї. Совєтські ревізіоністи безсоромно проголосили, що Україна має залишитися головною базою вугільного й металюргійного промислу та головним продуцентом цукрових буряків для цілого СССР („як це історично встановлено (себто за існування царської Росії)..."

Але, „де є гніт там є і спротив" — правильно стверджує комунокитайська агенція і наводить низку фактів того спротиву в різних містах України та в різних прошарках українського народу, покликаючись при тому й на большевицьку пресу. „В останніх роках спротив українського народу щораз зростає, про що свідчать протестаційні страйки, колективні листи до Верховного Совєта й поява підпільної літератури. Цей зріст спротиву в Україні кинув кремлівських володарів у паніку" — твердить названа стаття — і вони рішилиборотися проти того руху двома способами: чисткою в офіційному комуністичному апараті в Україні та репресіями проти бунтарів. „Правда України" признала, що тільки в одному році прогнано 7,000 студентів з різних високих шкіл в Україні „з ідеологічних причин". Але „силою не приборкати українців — вона тільки озлобить їх" — пригадує стаття слова Леніна.

Папа поручає перетворити Єрусалим у святе місто всіх віровизнань

Рим. — Папа Павло VI заявив у своїй 20-хвилинній промові до Колеґії кардиналів в минулий понеділок 23 грудня ц. р., що місто Єрусалим повинно перетворитись у святе місце для жидів, християн і мусульман. Західні коментатори вбачають у тій заввазі Папи повторення його давнього становища, що Єрусалим повинен дістати міжнародний статус із запевненням рівного і свобідного доступу до його традиційно освячених місць для визнавців християнізму, мойсеєвої та мусульманської вір. Водночас Папа закликав до замирення на Близькому Сході, у В'єтнамі і в Ірляндії. Напередодні того дня Папа мав урочисто започаткувати Святий Рік, що його проголосив був на 1975 рік. Святий Рік прорголошується офіційно Католицькою Церквою кожних 25 років: останній був у 1950 році. Папа започаткував Новий Рік, вдаряючи срібним молотком у важкі мосяжні двері, що є одним із входів до собору Святого Петра. Папа й усі католицькі духовники у світі закликають вірних до паломництва до Риму у 1975 році. Ватиканська сторожа й римська поліція збільшили догляд над входами до собору святого Петра у зв'язку з погрозами від засекреченої фашистської організації, що вона переводитиме бомбові атаки, вимагаючи від Католицької Церкви роздати свої мастки бідним.

Президент Форд підписав 15 законопроєктів, наложив „вето" на два

Вейл, Колорадо. — У понеділок, 23 грудня, президент Форд підписав 15 законопроєктів, схвалених 93-ім Конгресом, який закінчив свою діяльність минулої п'ятниці, а наложив своє „вето" на два законопроєкти. Між підписаними законопроєктами, які тепер стали законами, є, наприклад, „один, що збільшує кари за нелегальні домовлення між фірмами щодо рівня цін і який надає Урядові більші повновласті діяти проти інфляційних підвищень фірмами. Президент Форд заявив, що цей протикартелевий закон є „найважливішою реформою в цій ділянці за останніх 20 років". Того самого дня Президент підписав законопроєкт, який збільшив на 12 відсотків пенсії для майже 2-ох мільйонів ветеранів, вдів ветеранів і сиріт по ветеранах, так що самітний ветеран відтепер може одержати до 3,000 доларів річної пенсії, а ветерани з родинами можуть одержати 4,200 дол. річно. Але Президент, який перебуває тут на 10-денних вакаціях, у понеділок наложив „вето" на законопроєкт, який пропонував поширити федеральні програми опіки над здоров'ям, а також на законопроєкт, який пропонував, щоб федеральний Уряд призначив фонди на інсталяцію інструментів, які охоронили б довкілля від занечищення електростанцією „Теннесі Веллі Авторіті". Президент Форд заявив, що ці два законопроєкти мали б „інфляційні впливи на економіку країни".

ЗСА успішно випробували новий літак-бомбовик

Палмдейл, Каліфорнія. — У понеділок, 23-го грудня, тут відбувся понад одногодинний успішний полет нового американського міжконтинентального літака - бомбовика „Б-1", який має заступити перестарілого бомбовика „Б-52". Речник фірми „Роквел Інтернешенал", яка збудувала новий літак, представники військового летунства заявили, що цілком задоволені цим літаком, який є менший від бомбовика „Б-52", але може везти вчотири рази більше бомб. Американське військове летунство плянує закупити 244 літаків - бомбовиків „Б-1", кожний із яких коштує 76 мільйонів долярів.

ПРЕЗИДІЯ СКВУ ВІДБУЛА НАРАДИ

Торонто (СКВУ). — Президія Світового Конгресу Вільних Українців відбула свої чергові наради 4-го грудня 1974 р., на яких прийнято ряд постанов про пленарну сесію Секретаріяту СКВУ, заплянована на 1-го і 2-го лютого 1975 р. Сесія відбудеться в Торонті в готелі Парк Пляза. Президія постановила, що сесії в основному будуть відкриті для української преси і, наскільки дозволить місце, загальної української публіки, але за попереднім зголошенням у участи до Президії СКВУ.

У зв'язку із невідрадним фінансовим становищем, Президія постановила відложити відкриття бюра СКВУ в Ню Йорку до часу відбуття пленарної сесії Секретаріяту СКВУ, на якому Президія сподівається отримати запевнення фінансових засобів для утримування ефективного бюра в Ню Йорку.

Інформаційна Служба СКВУ видала англомовну брошуру на 8 сторінок, в якій подані основні інформації про СКВУ та українців у світі. Брошура призначена в першу чергу, для тих українців і українок, котрі слабо або зовсім не володіють українською мовою. Брошури розіслано складовим організаціям СКВУ. Їх можна набути теж безпосередньо від Інформаційної Служби СКВУ.

Інформаційна Служба видала теж чергове (друге) число Вісника СКВУ, яке містить звідомлення про акцію „Листопад-Місяць СКВУ", звідомлення про діяльність Президії СКВУ, звідомлення про фінансовий звіт Комітету Оборони В. Мороза, статтю президента СКВУ, о. митр. В. Кушніра, про його відвідини в Австралії, список складових організацій СКВУ з евіденцією вплачених членських внесків та інші матеріяли.

Президія отримала відповідь від міжнародного Червоного Хреста на своє звернення у справі ув'язненого в психіятричній лічниці в СССР українського математика Леоніда Плюща. В листі сказано, що Червоний Хрест отримав повідомлення від Об'єднання Спілок Червоного Хреста і Червоного Півмісяця СССР відносно д-ра Плюща, в якім сказано: „Його (Плюща) прізвище не являється ніде в реєстрах психоневрологічних шпиталів Дніпропетровська, ані в загальному реєстрі мешканців міста".

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ШИРОКО ОБГОВОРЮЄ СПРАВУ ЕМІҐРАЦІЇ

Москва. — Совєтська преса розпочала широко обговорювати справу еміґрації з намаганням дескридитувати становище Вашингтону відносно еміґрації совєтських жидів і людей інших національностей. Орган ЦК КПСС „Правда" у числі з 22-го грудня ц. року відмітив, що опоненти політики детанту „були щоправда змушені публічною опінією зрезиґнувати з їхнього попереднього становища і голосувати за прийняттям закону про торгівлю з Совєтським Союзом, але вони все одно постарались внести замішання до цієї справи, висуваючи неіснуючу справу еміґрації, що є прямим вмішуванням у внутрішні справи Совєтського Союзу". „Правда" навела при тому широкі цитати з листа Андрея Громика до державного секретаря Генрі Кіссінджера. Таксамо інша всесоюзна і республіканська преса опублікувала офіційне повідомлення ТАСС про договір, з вираженням заперечення будь-яких зобов'язань уряду СССР відносно еміґрації". „Ню Йорк Таймс" з 23-го грудня ц. р. інформує, що до цієї справи зайняли ще голос в СССР Сергей Вішневскі в окремому коментарі „Правди" і радіові та телевізійні коментатори Борис П'ядишев, Михайл Міхайлов і Александер Дубінін. Державний департамент дав з цього приводу виразне доручення своїм представникам у Москві стримати від дискусії в цій справі і не займати покищо жадного становища.

Поліція в СССР ганяється за продавцями ялинок на чорному ринку

Москва. — У Совєтському Союзі процвітає тепер торгівля ялинками на чорному ринку. Громадяни в СССР масово закуповують ялинки вже під Новий Рік нового стилю, дармашо Різдво Христове припадає (за старим стилем) щойно на 7 січня. Большевики, як відомо „не визнають" свят Різдва, будучи атеїстами, але використовують нагоду для ведення торгівлі ялинками на „державних" місцях продажу за устійненими офіційними цінами. Однак там треба стояти за ялинками у довгих чергах, впродовж довгих годин. Щоб оминути це — мешканці міст, не тільки у Москві, але й у різних частинах СССР, купують ялинки на чорному ринку, куди спекулянти ялинками довозять їх найрізнороднішими способами. Поліція переводить ревізії у вантажних автах та в поїздах, шукаючи за „нелегальними" ялинками та накладаючи на їх продавців високі кари, що сягають від 22 до 75 рублів (від 30 до 100 дол.) Совєтська поліція виправдує переслідування „нелегального" торгу ялинками нібито бажанням заховати сосонки й смерекові ліси проти винищування їх. На масовість „нелегального" продажу й купна ялинок вказує замітка в „Комсомольській Правді", що боротьба поліції проти такого явища подобає на вичерпування моря чайною ложечкою. Щорічний культ ялинки в СССР, як символу Різдва, це ще один доказ на повний провал російської комуністичної релігійної пропаганди.

НҐБ переслідує причетних до литовського підпільного часопису

Москва. — Відомий видатний російський дисидент Андрей Сахаров, учений фізик, член Академії Наук у Москві, поінформував закордонних журналістів, що совєтська тайна поліція перевела у Москві й на Литві численні хатні ревізії, шукаючи за причетними до литовського підпільного католицького часопису. Згідно з повідомленням британської пресової агенції Ройтера, Сахаров назвав на імена кількох видатних російських учених та професіоналістів, де поліція перевела хатні ревізії. Мабуть, також поновлено переслідування жидівських митців й інтелектуалістів: мистець Оскар Рабін повідомив, що артиста й критика Александра Глязера поліція арештувала, коли той був приявний на одній мистецькій виставці у Ленінграді. Коло 200 совєтських громадян жидівської національности переслали совєтському „президентові" Миколі Підгорному колективну петицію з просьбою звільнити 40 видатних жидівських діячів з в'язниць і кацетів та припинити слідство проти деяких інших.

Конгресмен Ґрін вніс резолюцію в обороні Мороза та Плюща

Вашингтон. — Демократичний конгресмен Вілліям Джей Ґрін, який в Палаті Репрезентантів заступає 3-ій виборчу округу в Пенсилвенії, вніс в цій Палаті Конгресу спільну резолюцію ч. 685 такого змісту:

„Беручи до уваги, що два видатні українські інтелектуалісти — Валентин Мороз, 38-літній історик, і Леонід Плющ, 34-літній математик, — згідно з інформаціями є піддані фізичному насиллю в совєтських в'язницях тільки з огляду на їхні безперервні вимагання конституційних прав національної ідентичности, національної мови та вільніших культурних виявів: Отже тому нехай буде вирішено Палатою Репрезентантів (з погодженням Сенату), що Конгрес закликає президента Форда вжити всіх відповідних заходів для передання урядові Совєтського Союзу вимоги, щоб він звільнив з в'язниці п. Мороза і п. Плюща та щоб він дозволив їм і їхній найближчій рідні еміґрувати із Совєтського Союзу до країни їхнього вибору".

Копію цієї спільної резолюції конгресмен Ґрін переслав п. Степанові Мазурокові із Філядельфії, разом із листом, в якому дякує п. Мазурокові за телеграму в справі оборони ув'язнених українських інтелектуалістів. В цьому листі конгресмен Ґрін запевняє, що далі робитиме все що зможе, „щоб забезпечити та охоронити людські права всіх осіб, придержаних у Совєтському Союзі проти їхньої волі".

„ВІЛЛЕДЖ ВОЙС" ІНФОРМУЄ ПРО СПРАВУ В. МОРОЗА

Ню Йорк. — Місцева тижнева газета „Вілледж Войс" з датою 23 грудня опублікувала довшого інформаційного листа Андрія Каратницького, члена Комітету оборони совєтських політичних в'язнів, в якому він широко пише про „справу Валентина Мороза". В листі подана історія арешту Мороза, його ув'язнення у Владимирській тюрмі, довготривалу голодівку та про заходи за кордонами СССР в його обороні. Лист закінчується закликом до всіх громадян доброї волі писати протестаційні листи і телефонувати до совєтської амбасади у Вашингтоні, щоб в цей спосіб допомогти збереги його при житті.

Президент Форд заборонив діяльність „Сі-Ай-Ей" у самій Америці

Вейл, Колорадо. — Реагуючи на вістки в американській пресі, що під час каденції попереднього президента Ричарда Ніксона Центральна Розвідча Агенція („Сі-Ай-Ей") нібито провадила широкозакроєну нелегальну акцію проти противників війни у В'єтнамі та проти інших опозиційних груп, президент Дж. Форд у неділю, 22 грудня, заявив, що він повідомив провід „Сі-Ай-Ей", що його Уряд не дозволить на таку діяльність. Президент, який перебуває в Колорадо на 10-денних вакаціях, повідомив, що до нього телефонував теперішній директор „Сі-Ай-Ей" Вілліям Е. Колбі та запевнив, що така діяльність не продовжується. Згідно із статутом „Сі-Ай-Ей", ця агенція не може займатися розвідчою працею в самій Америці, бо ці повновласті належать Федеральному Бюрові Інвестигації („Еф-Бі-Ай"). Натомість газета „Ню Йорк Таймс" у своєму числі за неділю, 22 грудня, помістила вістку, що є докази, що „Сі-Ай-Ей" за президентури Ричарда Ніксона провадила масову і широкозакроєну розвідчу діяльність проти опозиційних груп. Ця вістка викликала реакцію не тільки президента Форда, а також ряду чільних законодавців. Деякі з них заявили, що невдовзі після скликання нового 94-го Конгресу комісії обох Палат розпочнуть переслухування в справі діяльности „Сі-Ай-Ей". У понеділок, 23-го грудня, президент Форд наказав директорові Колбі здати точний звіт щодо закидів в газеті „Ню Йорк Таймс".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Однобічний детант

Від самого початку, як тільки ще Ф. Д. Рузвелт проголосив теорію „мирного співіснування держав з різними соціяльно - економічними системами", велася і ведеться дискусія, кому таке співіснування вийде у користь та кому у шкоду. Від кінця останньої світової війни політика Заходу супроти СССР переходила різні стадії з різними вивісками. Була навіть „політика визволення", але це був дуже короткий епізод без ніякого практичного значення, — була „політика стримування", від Ричарда Ніксона почалася „політика відпруження". Коли раніше ми чували, що в атомовій добі мирне співіснування є єдиною альтернативою до війни, яка принесла б знищення всьому світові, то політику відпруження деякі її прихильники з'ясовували потребою промощення шляху тіснішим культурним взаєминам, які з черги мали б вплив на всю духову атмосферу в Совєтському Союзі і в практиці дали б лібералізацію тамошнього режиму. Тісніші політичні, економічні й культурні зв'язки мусять — чували ми — іти впарі з просяканням західніх ідей до Совєтського Союзу і, послідовно, під тим впливом мусить змінитися відношення кремлівських володарів до своїх громадян, — воно мусить стати ліберальніше, воно мусить йти назустріч ідеям і способові життя західньої демократії.

Більшість українських вільних людей у широкому світі поставились неґативно або щонайменше скептично супроти політики мирного співіснування з комуністичними державами, покликаючись на голоси своїх рідних з України, які у такій політиці вільного світу добачують капітуляцію та загирення надій поярмлених Совєтами народів на допомогу від Заходу. Вони там, як і ми тут свідомі, що Москва признає і шанує тільки силу. Всякі поступки Заходу, зокрема Америки, Москва приймає, як доказ слабости, а не як вияв доброї волі. Тому Москва, наполягаючи від років на скликання паневропейської конференції безпеки з участю також Америки і Канади, дивилася на таку конференцію раніше і дивиться тепер тільки як на засіб осягнути затвердження її державних кордонів і її „сферу впливів", як на засіб петрифікації її стану посідання, включно з усіма її завоюваннями. Коли західні держави узалежнили скликання тієї конференції від договорення щодо свобіднішого обміну думками та ідеями, то в цьому відношенні на кількарічних нарадах у Гельсінках та у Відні переговори не поступились ані на крок вперед. Коли сенатор Генрі Джексон здобув більшість у Сенаті і в американській громадській думці для свого становища, що торговельний договір з Совєтами, включно з признанням совєтам статусу „упривілейованої держави", себто довготермінових, державою гарантованих, торговельних кредитів можна затвердити тільки тоді, коли совєти погодяться бодай злагіднити своє становище в справі вільної еміграції з СССР, — то Андрей Громико окремим листом до Генрі Кіссінджера заперечив, наче б у цьому пункті московський уряд признав будь-які концесії, бо — мовляв — це „внутрішня справа" Совєтського Союзу, якої не можна в'язати з торговельним договором. Генрі Кіссінджер далі твердить, що кремлівські верховоди мусять „задля збереження обличчя" перед комуністичним світом виступати назверх як комуністичні принципіялісти - догматисти, але насправді вони „реалісти" і в безпосередніх контактах є сприйнятливими контрагентами...

Американський журналіст Гедрик Смит, який на становищі керівника бюра „Н. Й. Таймсу" у Москві впродовж трьох років виспеціялізувався на кращого знавця совєтських відносин та політики й тактики кремлівської кліки, змістом своєї великої статті у тому керівному американському щоденнику з 23 грудня ц. р. потвердив острах більшости українців: совєтський уряд осягнув уже величезні практичні користі із західнього „детанту", не давши в заміну нічого в ділянці духового зв'язку, в ділянці відпруження внутрішніх відносин в СССР. Кремлівські володарі поступились мінімально у таких справах, які не мають впливу на дальше зберігання поліційного режиму, як, наприклад, припинення заглушування закордонних радіопередач, чи гін молоді до західньої ноші чи танечної музики. У відношенні до дисидентського руху — московські правителі одних виселюють з СССР за кордон і цим позбавляють їх впливу на суспільство, інших, які є не тільки невдоволеними з режиму, але й ворожими супроти системи поневолення, далі безжалісно переслідують. Машини й новозбудовані фабрики, що їх СССР дістає з Заходу, використовується там також не для піднесення життьового стандарту широких мас населення, а збільшення мілітарної потуги імперії.

Яка ціль, який глузд такої західньої політики? Чи такою політикою Генрі Кіссінджер осягне „рівновагу сил", яку Меттерніх осягнув був у Віденському конгресі 1815 року?! Чи офіційна згода Америки на „рівність" збройних сил ЗСА і СССР промостить шлях тривкому мирові чи поштовхне Москву до шукання збройної переваги?! Це турботливі питання і єдина надія на розум та здоровий інстинкт мужів з американської державної верхівки та керівних кіл суспільства, які впору ще завернуть з того небезпечного шляху, на який вони вступили політикою однобічного детанту.

Шах Ірану сприяє інвестиціям іранського капіталу на більйони долярів

Тегеран. — Іранський шах Мохаммед Різа Пахлеві заявив у пресовому інтерв'ю, що американський світ бизнесу повинен бути „більш динамічний": Іран, мовляв, готов видати 80 до 90 більйонів дол. впродовж своєї найближчої 5-тирічки на закуп американських товарів та розвиток Ірану з допомогою від американської техніки й американських інженерів та промисловців. Іран підписав уже з Францією і Західньою Німеччиною умови на будову атомових реакторів в Ірані на більйонові суми. Ідуть переговори з американськими компаніями „Дженерал Електрік", з американськими летунськими лініями та „Американським Телефоном і Телеграфом". Шах Ірану хоче теж збудувати в Ірані сітку у нових шляхів під кермою американських інженерів та американськими машинами. Головна перешкода — відсутність приміщень в Ірані та примітивна комунікація. Амбітні пляни теперішнього іранського шаха оперті на велетенських прибутках, що їх Іран має з продажу нафти.

М. Сосновський

В. ЩЕРБИЦЬКИЙ В РОЛІ ІДЕОЛОГА „НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ"

До останнього часу першу і виключну ролю інтерпретатора і унапрямлювача совєтської „національної політики" відігравав генеральний секретар ЦК КПСС Л. Брежнєв, який у своїй доповіді „Про п'ятдесятиріччя Союзу Совєтських Соціялістичних Республік" з 1972 року визначив совєтським теоретикам і практикам своєрідні „дороговкази". Л. Брежнєву належить вже крилата сьогодні фраза про те, що „національне питання в тому вигляді, в якому воно дісталося нам від минулого, розв'язане повністю, розв'язане остаточно і безповоротно". Несподівано однак, на совєтському горизонті з'явився ще один офіційний інтерпретатор совєтської „національної політики" — тим разом перший секретар ЦК Комуністичної Партії України В. Щербицький. Нещодавно у журналі „Проблемі міра і соціялізма" (ч. 11 1974) появилася його більша стаття: „Міжнародне значення досвіду національних відносин в СССР". Цю статтю повністю передрукував „Комуніст України" за грудень 1974, а „Радянська Україна" з 11 грудня повідомила, що незалежно від цього цю статтю В. Щербицького „Політвидав України випустив окремою брошурою", яка, як написала газета, „вийшла масовим тиражем російською і українською мовами". Враховуючи совєтську дійсність, масове поширення і голосна реклямa статті Щербицького має свою окрему вимову і тому заслуговує на увагу.

Коли розглядати цю статтю за її змістом, то насправді вона нічого нового не вносить для справи кращого насвітлення совєтської „національної політики". В основному вона є повторенням чи парафразуванням всього того, що ще в грудні 1972 року сказав Брежнєв, від ствердження якого, до речі, Щербицький розпочинає свої власні міркування. Суттєвим у статті є покладення наголосу на окремі аспекти національного питання у світі і СССР, а в тому й в Україні. Не менше важливим є також і те, що на цю тему займає становище нібито речник України і українського народу, які своє „щастя" знайшли — за словами Щербицького, — в системі СССР, де національне питання мало б бути розв'язане „повністю, остаточно і беззворотно".

Вихідна засада В. Щербицького і своєрідне обґрунтування причини написання статті не те, що, мовляв, в СССР маємо справу з „становленням принципово нової системи міжнаціональних відносин" і що „теорія і практика будівництва радянської багатонаціональної держави — невичерпний арсенал ідей, форм і методів перетворення національних відносин у напрямі, що відповідає інтересам і прагненням усіх народів". Україна знову ж служить для Щербицького як „зразок" нібито успішної розв'язки національного питання і цей „зразок" він подає як приклад для наслідування іншим народам.

„Важлива проблема сучасности"

В. Щербицький без сумніву має рацію, коли пише, цитуючи Леніна, що національне питання — це питання світове і що воно відзначається складністю і багатоманітністю". Має рацію також Щербицький, коли пише, що в нашу добу становлюються „принципово нові національні і міждержавні взаємовідносини", що „впала колоніяльна система імперіялізму". Очевидно, цей процес суцільної переорганізації національних відносин у світі далеко ще не закінчений і, як каже Щербицький, „незавершений".

Даючи правильно оцінку, Щербицький відкликається, однак, до помилкових прикладів й ілюстрацій. Коли він говорить про „незавершеність у розв'язанні національного питання", то він ставить перед очі читача Африку, Азію, Кипр, ЗСА, НАТО, а навіть „трагедію Ольстера", „напруженість між флямандською і валонськими общинами в Бельгії, придушення франківським режимом національних прав в країні басків, Каталонії, Галісії". На цьому часто трагічному тлі він хоче показати те, що побудова соціялістичного суспільства в нашій країні (тобто в СССР) вперше показала світові на практиці, що таке по - справжньому рівноправні, братерські відносини між народами".

Ясно, така марксистсько-ленінська, з додатком брежнєвізму, діялектика нічого не доказує, ні нікого не може переконати, ні захостати цієї трагічної дійсности, яка утворилася в СССР у висліді політики російського імперіялізму і колоніялізму.

„Лябораторія історичного досвіду"

Цей розділ є суттєвим у статті Щербицького, бо в ньому він дає формальний виклад совєтської теорії держави і совєтського розуміння „союзу" чи „федерації". Він згадує про намагання „українських буржуазних націоналістів" здобути народні маси для гасел „демократичної української республіки", для „самостійности", називаючи ці намагання антинаціональними. Народні маси, каже він, пішли за большевиками, „прихильниками єдиної багатонаціональної держави". Практичним вислідом цього було утворення СССР, у якому „вперше в історії кілька націй об'єдналися в державний союз не з примусу, а з власної волі".

Не приходиться тут дискутувати з Щербицьким на тему точности і вірности історичних фактів, які він практично в кожному реченні перекручує, достосовуючи ці факти до політично - партійних й імперіялістично - російських потреб, говорячи про т. зв. „лябораторію історичного досвіду". Як творився СССР, — загально відомо, так само добре відомо, як він поширився аж на 15 т. зв. союзних республік. Цікавим тільки при тому у Щербицького зворот до гостро сталінської інтерпретації періоду 20-их років в Україні і його відновленої розправи з О. Шумським, М. Хвильовим „та іншими, які намагались ослабити дружбу українського і російського народів, зірвати справу побудови соціялізму".

Свої міркування на тему „соціялістичної лябораторії" (це — ми сказали б — дуже вдале окреслення, але в неґативному, а не в позитивному змислі, як це робить Щербицький). В. Щербицький закінчує твердженням, що сьогодні „український народ... переживає... справді золоту пору своєї історії" і що „ук-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДО ІСТОРІЇ УВАН У КАНАДІ

В українській пресі в Канаді й ЗСА появилася стаття д-ра М. Мандрики про „надходячий" 25-річний ювілей Української Вільної Академії Наук (УВАН) у Канаді, в якій він твердить, що УВАН у Канаді офіційно почала свою працю у Вінніпезі в 1950 р. Як очевидець і співучасник початків праці цієї наукової установи в Канаді, вважаю за свій обов'язок подати факти про її початки, тим більше, що перший президент УВАН, св. п. Дмитро Дорошенко, вже в 1950 р. виїхав з Канади й його заступив проф. Леонід Білецький.

Насамперед треба ствердити, що підготовча праця в справі заснування УВАН у Канаді почалася в 1947 р. з приїздом проф. Дорошенка до Канади. Европейські члени УВАН листувалися з ним й уповноважили його робити заходи в справі організації цієї установи на американському терені. Щасливим збігом обставин два інші чільні члени президії, професори Леонід Білецький і Ярослав Рудницький вирішили в 1948 році переселитися до Вінніпеґу з ідеєю створити тут УВАН. Вони прибули з початком 1949 р. й після кількакратних зібрань цієї трійці, після переговорів з проводом Комітету Українців Канади та іншими установами у Вінніпезі, започатковано офіційно працю УВАН першою науковою сесією, присвяченою пам'яті Т. Шевченка в Інституті Просвіти 13-го березня 1949 р. Отож ця дата є офіційним початком заснування УВАН у Канаді, а не 1950 року.

Обширні вістки про цю першу сесію появилися в українській й англомовній пресі в Канаді й ЗСА, а европейські „Українські Вісті" подали велике звідомлення про цю сесію під заголовком „Українська Академія Наук розбудовує новий осідок в Канаді" (Чис. 26: 283, 1949).

Цілий 1949 р. пройшов під знаком сесій, зібрань, поїздок членів президії в терен; почалася видавнича діяльність; продовжувано серію „Славістики" (започатковану ще в Европі проф. Рудницьким у 1948 р.); створено нові серії: „Літопис УВАН", „Українські Вчені", „Література" та інші.

У 1949 р. започатковано видання „Бюлетеня" президії УВАН та систематичне інформування української преси про діяльність академії. Власне на основі цієї інформації, що її систематично пересилав генеральний секретар УВАН до преси, можна відтворити коротку хронологію діяльности УВАН в 1949 році. Ось кілька важливіших дат в першому початковому році діяльности:

13-го березня — (згадана вгорі) Перша наукова сесія присвячена пам'яті Т. Шевченка; доповідали професори Д. Дорошенко, Л. Білецький, Яр. Рудницький.

27-го травня й 3-го червня — доповіді проф. Л. Білецького про В. Самійленка й його творчість.

1-го червня — перше видання УВАН на канадійському терені — праця проф. Д. Дорошенка п.н. „Розвиток української науки під прапором Шевченка".

27-го червня — наукова сесія присвячена пам'яті Івана Франка в читальні „Просвіти" в Трансконі з присутністю проф. Джорджа В. Сімсона з Саскачеванського університету; прийнято в членство УВАН проф. Т. К. Павличенка з Саскатуну й Павла Юзика з Вінніпеґу.

27-го липня — нове видання УВАН в серії „Література" — праця проф. Білецького п.н. „Віруючий Шевченко".

2-го вересня — Ростислав Шульгин промовляв на засіданні УВАН про „Міжнародну Вільну Академію Наук" у Парижі.

9-го вересня — на черговому засіданні УВАН д-р Іван Ярема виголосив доповідь на тему „Наука й учені в Европі й на американському континенті".

13-го листопада — заходами УВАН відсвятковано ювілей проф. Дмитра Дорошенка при масовій участі прихильників ювілята; вплинуло багато привітань та пожертв на „Ювілейний дар" в сумі поверх дві тисячі долярів.

23-го листопада — нове видання УВАН — „Дмитро Дорошенко" пера проф. Леоніда Білецького.

23-го грудня — у Вінніпезі вийшло чергове видання „Славістики": чис. 6 — праця д-ра Романа Смаль - Стоцького п.н. „Назва Русь" за редакцією проф. Яр. Рудницького.

Отож з цього короткого огляду діяльности УВАН в 1949 р. видно, як широко розгорнула свою працю перша Президія УВАН, що була фундаментом для розвитку цієї наукової установи в наступних роках.

Д-р Мандрика обминув важливу дату — рік 1949 — в історії цієї Академії, пересунувши її на 1950 рік.

Ольга Войценко
Секретар Гуманістичного Відділу
УВАН у Канаді

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАЧАРОВАНЕ КОЛО

З приємністю читаю рубрику „Голоси читачів". На жаль, вражає брак реалізму в багатьох випадках і тоді створюється враження, що шкода паперу, на якім друкується та полеміка. Я радив би брати під увагу лише ті дописи, в яких порушуються справи, на які ми українці маємо, чи можемо мати вплив.

Прикладами браку реалізму може бути дискусія на тему, чи українці мають тисячами, чи навіть мільйонами виїздити з України до ЗСА. Або маємо ми проповідувати український імперіялізм, чи ні? І з приводу цього один уболіває, що якщо ми будемо це робити, то нас „з ганьбою викинуть із світової арени".

В Україні є приказка „бідний, бо дурний, а дурний тому, що бідний". Так і з нами. Як в зачарованому колі.

М. Лозовий
Ню Йорк

НЕ НАДУЖИВАТИ „ГОЛОСУ ЧИТАЧІВ"

Деякі „голоси читачів" роблять з цією рубрикою те, про що говорить сама приповідка — „Пусти кота під стіл, а він лізе на стіл". Правда, не всі, а деякі „голоси", не розуміючи властивого призначення цієї рубрики, надуживають її. На мою думку, ця рубрика призначена в першу чергу на те, щоби читачі, і то більше як один чи два, висловили свобідно і, головно коротко, свою власну думку на якесь явище, подію чи проблеми суспільного життя. І це зовсім добре можна зробити у кількох реченнях. А тим часом, деякі читачі виписують довгі статті на півтори чи дві шпальти і забирають усе місце, призначене на цю рубрику, коли замість одного такого „голосу", можна б прочитати чотири чи п'ять цікавіших і то на різні теми.

Американські щоденники, що виходять на 60, 80 чи понад 100 сторінках відпускають на цю рубрику „голосів" чи листів до Редакції також лише півтори до двох шпальт, але там прочитаєте з десять коротких таких „голосів". А коли „Свобода", що виходить на 4-ох чи раз у тиждень на 6 чи 8-ох сторінках, дала свободу слова своїм читачам також на дві шпальти, то не годиться українським читачам надуживати цієї свободи своїми еґоїстично чи традиційно довгими „голосами", бо урветься терпець і Редакції і всім другим читачам читати такі „голоси".

На мою думку, кожний такий „голос читача" (навіть, якщо б то був мій), якщо він довший як на 3-4 до 1-ої сторінки машинопису, повинен опинитися не на сторінці газети „голоси читачів", а в редакційному коші.

Олександер Луцький
Філядельфія, Па.

ПРО МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ

Щораз більше осіб забирає слово про зростаюче число мішаних подруж серед нашої молоді. Справа болюча й пильна.

Одначе, тільки словом й взаємними докорами нічого не вдіємо. Треба, щоб ми всі направду хотіли цьому запобігти, робили все, що в наших силах. Треба створити молоді такі товариські обставини, щоби вона зустрічалася в осередках, які її притягали б, запізнавалася, симпатизувала.

Цього не зроблять домівки установ, які стоять порожні цілий тиждень, а куди батьки привозять молодь раз на тиждень. Ані клюби, які проіснують тільки кілька тижнів, на це лише, щоби можна подати звідомлення до газети. Ані навіть репрезентативні балі, куди дівчина приводить нераз „позиченого" хлопця, і з тим одним цілий вечір протанцює.

В „Свободі" ч. 189, ст. 1, була вістка про відкриття товариського й культурно-розвагового клюбу при парафії св. Володимира і Ольги в Чикаґо для молоді, яка „респектуватиме засади доброї поведінки і дух української установи". Там приміщено білярд, пінґ-понґовий стіл, шахи, полицю з пресою. Є можливість танцювати. Клюбом опікується настоятель собору, о. крилошанин М. Бутринський. А як би так ще басейн до плавання і кошівка!!! Тоді молоді і з інших міст приїздили б і не треба б їх запрошувати.

Підімо за добрим прикладом Чикаґо і створімо по всіх наших більших скупченнях такі культурно-розвагові осередки, з відповідною опікою й програмою, а напевно не пожалуємо. Додаймо до цього ще взаємну толеранцію для інакшедумаючих, для бідніших, чи нижчих верств суспільности, й на добрі наслідки напевно недовго прийдеться ждати.

Л. Цегельська
Рочестер, Н. Й.

Микола Галів

ДРУГА КНИЖКА „АРХІПЕЛАГ ГУЛаг"

4

Солженіцин наводить епізод з Валентином Феліксовичем Войно - Ясенецьким, що був визначним хірургом. Він мав свої досягнення в медицині. Став також очним хірургом. Проте, він відчував, що його служіння для свого народу не є вистачальне і прийняв на себе священичий сан. У операційній залі повісив ікону, а студентам читав лекцію в священичій рясі. Це було в 1921 р. Патріярх Тихон ще успів його назначити ташкентським єпископом, заки Войно - Ясенецький був засланий за 58 статтею в Тузуханський край. Другий раз його заслали в 1930 році на Архангельськ, але не по 58 статті, тільки нібито за намову до вбивства, звичайно, було брехнею. На засланні Войно - Ясенецький випрацював новий метод лікування гнійних ран. Його викликали до Ленінграду, і Кіров його умовляв, щоби зняв з себе священичий обіт і буде викладати в інституті. Такі обіцянки не мали на нього жадного впливу, він відповідав — ні! Під час Другої світової війни Ясенецький працював по сибірських шпиталях, застосовуючи успішно свою методу лікування гнійних ран, і за це його нагороджено сталінською премією. Єпископ Ясенецький погодився її прийняти, але тільки в повній єпископській рясі.

Солженіцин подає багато макабричних описів, як по різних таборах заслані табірові начальники й енкаведівські відділи шукали доносчиків. Для того, щоби завербувати доносчиків, вживали різних прийомів — голод, застрашування, фізичні кари, які кожної хвилини могли бути здійснені. Голод в житті виявився сильнішим за правду. Голод з людини робив потвору, людина ставала не раз гіршою за звіра. Через такий натиск, як пише Солженіцин в'язень Бабич погодився на співпрацю з спеціяльним таборово-поліційним відділом. Він робив доноси на спів'в'язнів, яких ніколи не знав, але його донос був вистачальним, щоби вказаних осіб знову карали. Окремий „Третій Відділ" сам вибирав серед в'язнів для себе найбільше небажаних і цей список диктував Бабичу, а Бабич з цього списка робив на них донос. Що ж тут ще треба було „доказувати"?

Поруч того Солженіцин розказує, як розстрілювали в'язнів. Був випадок, щоназбирали більшу групу на етап. В'язні сподівались, що їдуть в іншу місцевість. Попереду на підводах їхали в'язні, а позаду них — сторожа. Коли вони віддалились від табору на певну відстань, то сторожа поволі відстала від в'язнів. Ніхто не знав, що це має означати. У цьому моменті енкаведисти відкрили по них скорострільний вогонь, і на лоні білесенького снігу залишилися тільки плями червоних рубінів... Коли операція була повністю переведена, тоді ішли кримінальні, визбирували трупів і закопували їх у приготовлених ямах. У соловецьких таборах в'язнів розстрілювали зв'язаними.

На Печорі брали в'язнів на етап вночі. Спершу заводили в'язнів за таборову огорожу до домка „Третього Відділу". По одному в'язневі вводили до кімнати. Там на в'язня відразу накидалися — в рот запихали щось м'яке (міг бути ґумовий м'ячик), щоби не кричав, зв'язували руки і викидали надвір, де стояла підвода, та по 5-7 осіб відвозили на „Горку", таборове кладовище. Там їх скидали до ями і живими закопували.

Для мало обізнаного читача з большевицькою дійсністю, читаючи ці страшні описи Солженіцина, буде важко повірити, що такі речі могли мати місце тепер, у добу двадцятого століття, в якому так багато говориться про гуманізм, про людину, — ось цю людину, яка є досконалим творцем так всього добра, як і всього зла. Хочеться кричати з усієї сили, щоби врешті видющі побачили, а ті, що мають слух, щоб почули зойки мільйонів, які караються і гинуть у большевицькій дійсност.

Після цих страшних описів Солженіцин починає розділ під назвою „Міняти судьбу". Автор дослівно пише: „Встоятись у цьому дикому світі неможливо. Страйкувати — самогубство. Голодувати — безсенсово. А вмерти — все ще встигнемо. Що ж залишається арештованому? Втекти! Піти міняти судьбу". В цьому розділі автор наводить різного роду „втечі", які на протязі всього часу все відбувалися.

Автор завважує, що коли в'язні довше побувають на засланні, то з часом їхнє бажання про втечу зменшується, а то й зовсім заникає. Тоді в'язні чекають на амнестію, на якесь звільнення, яке ніколи не приходить. Для цього наводить такий факт. Під час бомблення вартові, втікаючи від бомб, поховались, залишаючи в'язнів самими. Ніхто з в'язнів не втік. Чи ось другий випадок — бухгальтер в одному таборі мав поїхати 40 км. до другого табору, щоби з своїм вищим бухгальтером дещо узгіднити. З ним їхав вартовий. Коли вони поверталися, то в'язень поганяв коні та пильнував за рушницею, щоби по дорозі не загубилась, бо вартовий не мав клопотів, він лежав п'яний. У в'язня навіть не було і думки втікати. Звичайно, до цього належить додати, що НКВДисти поширювали серед тубільного населення брехливі поголоски, що, мовляв, всі в'язні великі злочинці, розбійники, тому їм не треба допомагати, а, якщо хтось втече, видавати в поліційні руки, як ворогів. Така схидна пропаганда мала свої наслідки. Населення рідко помагало в'язням, а скоріше всього видавало поліції втікачів.

Весною 1947 р. на Колимі два вартові провадили колону в'язнів. Один в'язень, з ніким не договорюючись, ненацька накинувся на вартового, роззброїв і обох вартових забив. Це був недавній фронтовий офіцер. Він сказав до в'язнів — ви вільні!

(Продовження буде)

НАРОДНИЙ ФОНД УККА

ЦЬОГОРІЧНА МЕТА	$ 100,000.00
ДОСІ ЗІБРАНО	$ 78,000.00
ПОТРІБНО ЩЕ	$ 22,000.00

В понеділок, 23-го грудня, Народний Фонд УККА в грудневій акції збільшився на дальших 2,400 дол. і до наміченої збіркової мети потрібно ще $ 22,000.00. У понеділок вплинули більші пожертви із таких Відділів УККА: Філядельфія, — цей Відділ очолює д-р Іван Скальчук, а збірковими референтами є: І. Скочиляс, М. Нич і І. Шаран) — $ 1,100. В останньому виказі УККА, що обіймав прислані пожертви до 15-го грудня, Філядельфія мала зібрану суму 3,205 дол. і була на другому місці по Боффалові, звідки одержано суму 3,400 дол. Із сьогоднішнім днем Філядельфія осягнула знову перше місце в табелі всіх Громад сумою 4,305 дол. — Другу більшу вплату прислав Відділ УККА Піттсбург, а саме 750.00 дол. Зваживши попередні вплати, Піттсбург вже є в табелі між тими, що зложили 1,000 дол. або більше. Цей Відділ очолює А. Никончук, а референтом УНФонду є Володимир Коваль.

Відділ УККА у Вашингтоні, що його очолює д-р Степан Курилас, а довголітнім енергійним референтом УНФонду є Іван Малиновський, переслав дальших 225 дол. і має вже зібраних 850 дол.. — Того ж дня переслав свою збірку Відділ УККА — Колчестер, Конн., збірковим референтом якого є Петро Кочоровський, а головою Д. Сокольський, в сумі 250 дол. — Того ж дня були і поодинокі менші вплати.

Інтенсивно переходить збірка в інших Громадах, що дає оправдані надії, що цьогорічна 100-тисячна збіркова мета буде своєчасно досягнена.

Національний Даток і пожертви до УНФонду посилати на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America
302-304 W. 13th St.
New York, N. Y. 10014

Усі пожертви на Фонд УККА звільнені від оподаткування.

Мистецька виставка кераміки Ярослави Сени і образів Романа Мороза в Детройті

Галерія „Еко" в Детройті, під керівництвом Ліди Колодчин, відома від двох років із мистецьких виставок видатних образотворчих мистців ЗСА, Канади, Південної Америки та Европи. Часто виставки продовжені на цілий тиждень після відкриття. Тим же ґалерія доступна для відвідувачів майже кожного дня.

Від п'ятниці 6-го до неділі 8-го грудня ц. р. відбувалася незвичайно цікава, до речі перша того роду, виставка кераміки Ярослави Сени та образів Романа Мороза. Різноманітність виставки викликала гарне враження у глядачів.

Інж. Василь Колодчин відкриваючи виставку, привітав численно зібраних учасників, серед яких було немало молоді зацікавлених обома родами мистецтва. Представив обоїх мистців та побажав їм успіхів.

З рамени Культурно-громадського Клюбу мґр Володимир Баран розповів про мистців та їхню творчість.

Ярослава Сена розпочала свою творчість, спершу на розмальованні кераміки, у 1959 році. Цей особливий рід мистецтва, що поєднується з скульптурною та малярством, вимагає таланту та здібности. За короткий час Ярослава Сена виявила майстерність свого діла, бо за два роки зуміла так опанувати його техніку, що на виставці в Детройті 1961 року здобула високе признання та нагороду. На виставці в Кобо Голл в Детройті. На виставках, які уладжував Арт-Крафтс 1965 та 1966 з поміж багатьох інших, здобула перше місце. В пізніших роках бере участь у різних українських і не-українських виставках, кожного разу з новим успіхом.

На виставці в ґалерії „Еко" показала 90 зразків кераміки трипільської, київської та гуцульської. Зокрема київська кераміка, у якій спеціялізується Ярослава, викликала особливе зацікавлення учасників. Виставку доповнювали зразки кераміки, що їх пані Сена самостійно виточила на гончарському станку та стилево розмалювала.

Ярослава Сена не замикається сама в собі, а навпаки, передає своє знання та опановану техніку іншим, улаштовуючи часто курси кераміки для зацікавлених. Курси відбуваються з рамени відділів Союзу Українок Америки або інших культурних установ. Курси проходять з повним успіхом і вже сьогодні в Детройті є жінки, що добре опанували техніку.

Тим же в другому дні виставки в окремій залі Ярослава Сена показала праці своїх курсанток. Вона в дуже доступній формі розказала про свою працю над мистецьким оформленням кераміки, добір взорів та красок. В розмові — Сена підкреслила, що її головним бажанням є не лише залишити слід по собі у формі власної творчости, але передати його іншим для поширення та розвитку стилевої кераміки, як окремої галузі українського самобутнього мистецтва.

Виставка пройшла з повним успіхом. Цим разом, більш чим будь коли перед тим, Ярослава Сена здобула признання знавців. Варто б такі виставки влаштовувати частіше, щоб тим чином дати змогу широким колам громадянства побачити витончене мистецтво української стилевої кераміки.

Образи Романа Мороза (зятя) збагачували собою цілість виставки. На станках розложена кераміка, а на стінах красувалися образи, викликаючи у глядачів миле враження.

Це перша його самостійна виставка, на якій він показав 24 образи. Талант та охота до образотворчого мистецтва проявилися у молодого Романа ще в гімназії у Берхтесґадені, Німеччина. Згодом, перебуваючи у Парижі, під впливом відомого французького маляра Маріо Жірарда розвиває свій вроджений талант, опановує основні засади образотворчого мистецтва та техніку малювання.

Як любитель природи, за сюжети вибирає переважно красвиди та квіти. Церкви та інші будівлі забражені на полотні є також висловом непересічної здібности їхнього творця.

Досі він виконав понад 200 більших та менших образів, які знаходяться в приватних та публічних ґалеріях у Чикаґо, у місті його постійного побуту.

Виставка в Детройті увінчалася повним успіхом. У знавців здобув повне признання за свою творчість, а у відвідувачів виставки залишив миле враження та добре ім'я. Все це вказує, що Роман Мороз є на дорозі до мистецтва і в майбутньому знайдеться між видатними образотворчими мистцями.

Василь Папіж

У ЛІТАКОВІЙ КАТАСТРОФІ У ВЕНЕСУЕЛІ ЗГИНУЛО 77 ОСІБ

Матурін, Венесуеля. — У неділю, 22 грудня, тут розбився літак найбільшої венесуельської повітряної лінії „Авенза", вбиваючи всіх 71 пасажирів і 6 членів залоги. Літак, який летів до Каракасу, Венесуеля, вибухнув у повітрі тільки 4 хвилини після того, як піднісся із летовища в Матурині. Існує можливість, що катастрофа була наслідком саботажу, але поліція наразі відмовилася коментувати цю поголоску.

У Лінкольн Центер відбудеться самостійний концерт Андрія Добрянського

Ню Йорк. — У неділю, 5 січня 1975-го року, о 3-ій год. по полудні в Алис Таллі Гол в Лінкольн Центері при Бродвею та 65-ій вулиці відбудеться самостійний концерт українського бас-баритона Андрія Добрянського, соліста Метрополітальної Опери в Ню Йорку.

Андрій Добрянський

Програма концерту складатиметься із творів Баха, Моцарта, Бізе, Верді, Ревуцького, Стеценка та Вериківського. Акомпаньямент буде в руках пяніста Романа Стецури.

Андрій Добрянський є солістом Метрополітальної Опери від 1969-го року. З того часу він виступав у 26-ох ролях і брав участь у 8-ох нових постановках цієї престижевої Опери. Між іншим, останньо співав у новій постановці „Бориса Ґодунова" Мусорґського.

Андрій Добрянський, який також має контракт з концертовим бюром Гюрока, раніше продовж кількох років був солістом Національної Компанії Метрополітальної Опери, з якою відбував турне по цілій Америці, Канаді та Мехіко. Крім того, він часто виступав і далі виступає з різними американськими симфонічними оркестрами. Також часто виступав як соліст з українським хором „Думка" в Ню Йорку.

Тепер в Метрополітальній Опері в Ню Йорку він часто виступає в заступстві головних солістів, які з різних причин в останній хвилині не можуть виконувати своїх ролей. Таким чином Андрій Добрянський виступав в таких головних ролях, як: Лопорелльо в „Дон Джіовані" Моцарта, Мелітоне у „Форца дель дестіно" Верді та Рокко у „Фіделіо" Бетговена.

Українській публіці Андрій Добрянський відомий не тільки з виступів у Метрополітальній Опері, а також з його численних виступів на різних українських імпрезах у багатьох містах ЗСА і Канади. Останньо наша публіка мала нагоду слухати його співу на Святочній Академії в пошану Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, яка відбулася в Ню Йорку в неділю, 15-го грудня.

5-ий Відділ УНСоюзу в Асторії відбув свої Річн Збори

Асторія, Н. И. (в.л-ць). — У суботу 21-го грудня ц. р. 5-и Відділ Українського Народного Союзу (Б-во св. Миколая), один з більших Відділів в Нюйоркській Окрузі, відбув свої річні загальні збори в церковному приміщенні, перевибрав управу й полагодив багато різних справ.

Збори відкрив гол. Відділу ред. В. Левенець привітанням усіх присутніх, членів та гостей, зокрема головного секретаря УНСоюзу Володимира Сохана, який на Зборах репрезентував Головний Уряд і Василя Оріховського, окружного організатора на стейту Кю Йорк і Ню Джерсі. Зборами проводила президія в особах Ярослава Плескуна — голови і Стефанії Рудик — секретаря. Після прочитання протоколу з минулорічних Загальних зборів Наталією Хоманчук, за діяльність Відділу звітували голова — В. Левенець, заступник голови — Андрій Малан, секретар — Микола Хоманчук, касир — Маріянна Климишин і голова Контрольної комісії Іван Чуба. Звітування членів Управи Відділу спонукано до широкої дискусії, яка відбулась опісля і в якій забирали голос багатьох членів. Управа Відділу, яка завжди була активною, може похвалитися завдяки активному секретареві М. Хоманчукові, великими, зокрема, організаційними здобутками. В 1974 р. секретар приєднав до УНСоюзу 27 нових членів і вже розпочав працю над приєднанням нових людей, які переселитись на постійно до Асторії. Під теперішню пору Відділ має 565 членів, з того 350 дорослих. Після уділення абсолюторії уступаючому урядові, зі словом привіту, виступив головний секретар В. Сохан, який поінформував присутніх про головні справи у праці УНСоюзу, зокрема 28-му Конвенцію та її ухвали, фінансові операції Головного Уряду, Українську Будівлю, організаційні справи і т. зв. „позичкові зобов'язання" (промісорі нотс). В. Сохан, зокрема підкреслив важливість існування українських забезпеченевих установ,які приносять великі користі для української спільноти і закликав усіх: „Якщо забезпечуватися, то тільки в українських установах, якщо складати гроші, то тільки в українських Кредитівках — чужі установи не приносять для української спільноти жадної користи". Василь Оріховський, піддержуючи апель головного секретаря, просив шанувати все, що українське, зокрема наш УНСоюз, який в минулому й тепер дуже багато спричинився до розбудови і закріплення українського організованого життя в цій країні. Володимир Сохан пізніше відповідав також на поставлені йому питання і вияснив багато статутових та інших справ.

Після виступу гостей Обрано нову Управу Відділу до якої увійшли: ред. В. Левенець — голова, А. Малан — заступник голови, М. Хоманчук — секретар, Я. Нестор — заступник секретаря, Маріянна Климишин — касир, Стефанія Рудик — заст. касира; Контрольна комісія: Іван Чуба, Ярослав Плескун, Маріян Курочка; опікуни хворих — Гальов і Теодор Матвіїв.

Враховуючи фінансові потреби у зв'язку з розпочатою працею над відновою церковної залі для користування цілої української громади в Асторії, Братство св. Миколая уділило 1.000 долярів на цю ціль, що члени одобрили більшістю голосів. Також рішено позичити частину майна Братства (7.000 долярів) Українському Народному Союзові; закупивши на згадану суму Позичкові бонди.

Побажанням для нової Управи і винесенням постанови про започаткування організаційної кампанії закінчено загальні збори. Опісля відбулась спільна перекуска, на якій члени мали змогу продовжувати розмови і порозмовляти з гостями Централі.

Година українських мелодій" на хвилях етеру в часі Різдва

Вашинґтон. — Власник українських радіо і телевізійних передач „Година українських мелодій" Роман Маринович передаватиме, як і кожного року, цілий ряд Різдвяних радіопрограм з різних міст ЗСА, а саме: Аляска: понеділок, 6-го січня 1975 р. год. 9 вечора; Вашинґтон: вівторок, 24-го грудня 1974 р. год. 8 вечора WGTS — FM 91,9 і 6-го січня 1975 р. год. 11:30 ночі на цій же станції; Елленвіл: понеділок, 6-го січня год. 7-ма вечора WELV, AM-FM; Ню Йорк: понеділок, 6-го січня 1975 р. год. 10 вечором WHOM-FM 92, 3, вівторок, 7-го січня, год. 9-та вечором WHBI-FM 105,9; Рочестер: понеділок, 6-го січня год. 9-та вечором WROS-AM-FM; Сан Франсіско: понеділок, 6-го січня 1975 р. год. 11:30 ночі KBRG—FM 105,3 і Чикаґо: вівторок, 7-го січня 1975 р. год. 4-та по полудні WEAW-AM 1330.

ДЕЛЕГАТИ 28 КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ! ЧИ ВИ ВЖЕ ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК Й ПРИДБАЛИ „ДЕЛЕГАТСЬКУ ДЕСЯТКУ" НОВИХ ЧЛЕНІВ? ВЧИНІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, ЩЕ ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ ЦЬОГО КОНВЕНЦІЙНОГО РОКУ!

Українське „Веселих Свят" в американському журналі

Ню Джерзі. — В домі, при вул. Коддінґтон Драйв, у Ню Провіденс, живе українська родина інж. Юліяна та Ірина Охримович. До них зайшов кореспондент промислового журналу „Вестерн Електрік", Роберт Фаррел, і відбувши інтерв'ю з господарями дому, написав довшу статтю, вміщуючи ряд кольорових ілюстрацій. Стаття ця зокрема цінна тим, що господарі не обмежились до особистої теми, але, коротко розповівши історію України, докладно описали перебіг Свят Вечора, його звичаї, його настрій, наголос поклавши на основний — родинний момент. Подаючи англомовному читачеві детальні інформації, Юліян Охримович і його дружина зуміли віддзеркалити всю велич і красу цих Свят.

На одній із ілюстрацій цієї статті — сріблистобіла ялинка, а на її галузках — барвисті кулі (їх понад 100), розмальовані в українські взори з різних земель України. Вгорі на сходах, Ірина Охримович розвішує барвисті кулі, внизу її чоловік Юліян і дочка Христина малюють ще інші. В розмові з кореспондентом, Ірина Охримович розповіла про своє велике здивування, коли придивлюючись до взорів американських індіян, відкрила їхні подібності з українськими, зокрема вони маркантні в рисунку геометричних фіґур, а деякі з них зовсім однакові. Проте, вони різняться в барвах.

Не тільки цього роду мистецтво можна побачити в домі Охримовичів. Вони ввесь рік запопадливо працюють, завжди над чимось іншим. І так, на Великдень родина займається розмальовуванням писанок, їхній син Андрій, студент Прінстонського університету, який студіює англійське і мистецтво, та їхня дочка Христина, студентка Гарвардського університету, яка навчається біології та французької, української та російської мов, вдома займаються скульптурою, а наймолодший син Юліян-Павло, учень восьмої кляси і учень школи українознавства „Рідна Школа", працює над різною орнаментикою. Скрізь — різні праці Юліяна Охримовича — різьби в дереві, гуцульська інкрустація.

Інж. Юліян та Ірина Охримовичі прибули до ЗСА у 1940-их роках. Юліян Охримович, сеньйор-інженер працює у Вестерн Електрік, в Спрінґфілді, Н. Дж., у відділі при дерев'яних продуктах, де має до діла з різного роду деревом і з різними його виробами. Він — син священика (в розмові з репортером Юліян розказав про велике значення українського духовенства в ролі духовного національного провідництва перед Першою і Другою світовими війнами) Під час німецької окупації Галичини його ув'язнено і аж з приходом американських військ він видобувся на волю. Відтак почався час його студій, приїхав до Америки і закінчив університет в Міссурі. Заки прийшов працювати до Спрінґфілду, мандрував з міста до міста; як Гартфорд, Конн., Ню Орлеан, Де Квін, Арканзо, Далес, Мілян, Теннісі. Його дружина, Ірина, закінчивши середню школу в Европі студіювала в Центральному коледжі в Денвіллі, Кентакі а потім у Васар коледжі. Проте, працювати почала щойно два роки тому в цій же фірмі, що працює Юліян. Вона працює хеміком, в лябораторії аналізуючи прібки з телефонічних стовпів, які виказують чи вони є достаточно законсервовані.

Інж. Юліян Охримович при прощанні показує кореспондентові вирізьблені в дереві Шевченкові слова з поеми „Юродивий": „Коли ми діждемося Вашінґтона з новим і праведним законом?" Це його власноручна різьба. Роберт Фаррел, ще раз дивиться на осяйнобілу ялинку пребагату чаром барвистих куль, і зупиняється, щоб на прощанні вимовити два слова по-українськи: „Веселих Свят".

Ірина Охримович є членом 477-го Відділу УНСоюзу.

Повмертна виставка сл. п. Вадима Доброліжа

Що нового можна едмонтонцям сказати про Вадима Доброліжа? Це ключеве питання прийшло відразу на гадку, коли комітет попросив мене написати про першу посмертну виставку мистця, яка відбувся від 10-го до 17-го листопада ц. р. у новововідкритому Українському музеї та архіві в Едмонтоні.

Приїхавши сюди при самому кінці 1973-го р., я вже незмогла познайомитися з цим плодовитим і многостороннім мистцем та громадським діячем. Але що ж, мистець лишає по собі невмиручі твори, і саме у своїх творах живуть нам і Моцарти й Мікельанджели і Лесі Українки.

Дивлячись на картини Доброліжа бачу колосальний розмах, велич ідеї, патріотизм, ентографічну відданість подробиці. Ці течії поєднані з легкістю виконання, яка являється з досвідом, першорядним вишколом, та природнім талантом.

Сама виставка ділиться на кілька категорії: 1. красвиди, 2. картини з драматичним сюжетом, 3. монументальні твори, та 4. легке чи популярне мистецтво. Перша категорія і найчисленніше представлена на виставці це красвиди. Тематично тут переважають гори Алаберти, котрі очевидно захоплювали мистця у всіх своїх настроях. Потрактовані ж вони на прерізні лади: від точности „Озера Морейн" (ч. 12), з його прозорим повітрям, водою, та свіжим холодом, до легкого пейзажу „Ріки Атабаска" (ч. 15) з її чарівною світлотінню.

Друга категорія, це картини з драматичним сюжетом, куди включаю й портрети, бо всі вони говорять про людську долю: Чи це невинний погляд очей дівчинки „Наталки" (ч. 25), чи м'яка замріяність очей портрету „Дружини" (ч. 24), чи гола розпука „Біженців" (ч. 22), чи німе свідоцтво „Козаків" на кострищі (ч. 27). Ці картини залишають найтриваліший слід в душі глядача, бо вони говорять про універсальні правди. Зокрема вдала є картина „Біженці", де перспектива веде око з далекої безодні кроками вигнанців до переду картини віч на віч з глядачем. Сцена палає жовтогарячими задимленими кольорами війни.

Третя категорія, монументальні твори, на жаль могли бути представлені тільки у формі фотографій чи ескізів — це іконостаси та сценічні оформлення. Тут мистець показує блискучу техніку та широкий розмах своєї спеціялізації.

Остання категорія, це легше, популярне мистецтво. Сюди належить: натюрморти — ті барвисті квіти й свіжі овочі, декоративні плоскорізьби, та святочні картки.Картки зокрема ефектовні жвавим кольоритом та етнографічними подробицями, а шовкодруки вражають вишуканою естетикою та технікою.

мґр Лілея Волинська-Горникевич

У річницю смерти Вадима Доброліжа

В суботу 5 жовтня ц. р. в Катедрі св. Івана в Едмонтоні відбулась поминальна Служба Божа за спокій душі, рік тому померлого, (3-го жовтня 1973 р.) сл. п. мистця Вадима Доброліжа. Відправив її в асисті оо. прот. О. Хом'яка, І. Стуса, о. архимандрита О. Щербаня і о. В. Лакусти сам Владика, Андрій, архиєпископ Едмонтону і західньої Єпархії УГПЦ. Після Служби Божої біля сотні родини і приятелів Покійного взяли участь в поминальнім обіді, який урядила дружина мистця, Валентина Добролiж і присутні ділилися згадками про померлого.

Смерть Вадима Доброліжа глибоко зранила не тільки його вірну дружину, Валентину, родину, але й цілу українську спільноту Едмонтону, всіх, які знали Покійного.

Владика архиєпископ Андрій, промовляючи в катедрі, завважив, що людське життя не треба міряти ні кількістю літ, ні маєтком покійника, а його працею, його ділами для добра своєї спільноти, своєї церкви. Міряючи цією міркою треба ствердити, що Покійний мистець залишив дуже багато за свій відносно короткий вік (неповних 60 рр). Його сліди на кожнім кроці в Едмонтоні, його приклад кріпить багатьох, його пам'ять житиме так довго, як довго хоч би стоятиме катедра св. Івана, а в ній — в стилі козацького барокко — його іконостас! Що за кольори! Які форми! Яка краса! І чи не тому хотілося авторові цих рядків, коли після інж. К. Телички, промовляв під час обіду, щоб його слова мали цей же кольор. А зокрема голубий і золотий, відвічні кольори українського неба, української пшениці, і тих озер, які так залюбки мистець змальовував.

З порожніми руками приходить людина на світ, з порожніми і відходить. Та на щастя — лишаються діла її рук і ума, приклад і добра пам'ять. Яким інтенсивним, повним життям жив мистець. Яка громада чи організація не користала із його допомоги чи коли йшлося про які декорації, чи яку програмку, чи фахову пораду? Не треба було ні просити, ні довго пояснювати, Вадим з місця розумів, що треба, і з місця реагував, а коли погодився що зробити — то завжди виконав. Немає багато таких безпосередніх таких вироблених ділових і талановитих людей. Хто знав звідкіля черпав він свою снагу? Автор цих рядків і досі не знає, де, в яких криницях, зачерпнув покійний Вадим так багато любови до рідного мистецтва, стільки відданости і вирозуміння для своєї спільноти, такої подивугідної працьовитости і витривалости. Можливо, від славного Василя Кричевського в Київському мистецькому інституті, де він студіював, а може від кінорежисера Олександра Довженка з Київської кіностудії, де він замолоду працював, поки доля не погнала його по світі. Хто зна? Мистця немає, і мені жалко стає, що не спитав його за життя, чи хоч би кілька днів перед його смертю, відвідуючи його в шпиталі. „Ходи, ходи, Петре, я ще живий" — жартував тоді Покійний, мабуть не прочуваючи, що виміряний йому шлях — доходить до кінця, що на фірманенті його осталося всього кілька зір, і ті вже гасли...

Не мені писати про його мистецтво, образи, ікони, іконостаси, портрети, декорації до різних вистав, опер чи концертів, плоскорізьби, різдвяні картки, обкладинки до всяких книжок чи програмок. Посмертна виставка його праць, яка відбулася від 10-17-го листопада ц. р. в Українсько-Канадському Архіві Музеї в Едмонтоні, дала зовсім добрий перегляд, і про неї напишуть знавці. Я його знав і любив як непересічну людину, людину-мистця, високо-ідейного громадського робітника, типу Франкових каменярів. Я знав його як співробітника на громадській ниві, який ніколий мені не відмовив допомоги в потребі. І тому, вкидаючи до його могили грудку землі — дай Боже, щоб була йому легкою! — мені здавалося, що разом з нею вкинув я частинку свого серця. І тому, коли в річницю його смерти, громада зібралась помолитися за мир його душі, згадати його не злим-тихим словом, принести кілька слів потіхи його родині, пішов і я.

Його ціла родина — дружина, тесті, дочка — була мистецька, його світ — був світом практичного мистця, що своє мистецтво постійно віддає своїй спільноті, не зважаючи на те, чи і скільки йому за те заплатять. І не зважав він на різниці релігійні, партійні, організаційні, а йшов скрізь, де його потрібно: КУК, Пласт, УНО, ЛВУ, Дивізийники, КУПІП ітп. І тому не випадково група його приятелів, любителів мистецтва, замість нев'янучого вінка на його могилу, створили ФОНД ім. Вадима Доброліжа, з якого можна буде щороку призначати стипендії та нагороди тим, хто вивчає українське мистецтво, влаштовує виставки мистецьких творів чи популяризує українське мистецтво взагалі.

В річницю смерти визначного мистця, а зокрема визначної улюбленої всіма едмонцями' української людини, громадського робітника, дозволю собі повторити свої слова на його поминальному обіді: „Прощай, Вадиме! Ти чесно й гідно йшов! Твої сліди — на кожнім кроці в Едмонтоні! Твій приклад — кріпить нас багатьох!

П. Саварин

Кіссінджер нараджувався в ОН про Близький Схід, Кіпр і Камбоджу

Об'єднані Нації. — Державний секретар Генрі Кіссінджер перебував у минулю суботу в Ню Йорку, де він відвідав генерального секретаря Об'єднаних Націй Курта Вальдгайма, та — окремо — президента останньої Генеральної Асамблеї ОН альжирського міністра закордонних справ Абделязіза Бутефліку. Обидва названі достойники ОН відмовилися подати пресі будь-що про зміст нарад з Кіссінджером, але сам Кіссінджер виявив, що темою тих нарад були справи замирення на Кипрі, на Близькому Сході та в Камбоджі. Кіссінджер не виключив, що йому прийдеться в недалекій майбутності знову полетіти на Близький Схід, бо „таке, видно, моє призначення". Він висловився оптимістично про шанси миру між Ізраїлем та арабськими державами. Справа Камбоджі заактуалізувалась внаслідку відкинення Генеральною Асамблеєю ОН внеску на визнання екзильного — піддтримуваного комуністичним Китаєм — уряду Нородома Сіянука та прийняття резолюції, яка поручає переговори між урядом Лона Нола й Сіануком. ЗСА давно сприяли таким переговорам, націленим на компроміс між антикомуністичним урядом Камбоджі та комуністами.

В. ЩЕРБИЦЬКИЙ В РОЛІ ІДЕОЛОГА „НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

раїнські буржуазні націоналісти зазнали цілковитого політичного та ідейного к р а х у. Їх антисоціялістичні ідеї український народ відкинув, а самі вони перетворились у деморалізовані еміґрантські групки, які співробітничають з імперіялістичними розвідками".

Особливо вимовною є його заключна фраза, мовляв, „для трудящих України найвищою гордістю є приналежність до великого радянського народу". Завдяки оцій приналежності", твердить Щербицький, „стали можливими всі наші історичні завершення".

„Найвищий тип національних відносин"

Пишучи про „радянський народ", Щербицький перескочив не тільки себе самого, а й самого сучасного „жерця комунізму" Брежнєва. Він пише про „радянський народ як нову історичну спільність людей", мовляв, це „живий і динамічний організм", який вможливлює реалізувати „одну з найважливіших закономірностей радянського суспільства — дальше зближення всіх націй і народностей".

Тут Щербицький фактично доходить до „суті" проблеми, бо виразно вже і ясно каже, про що йдеться. Він пише про поступове стирання національних відмінностей, вироблення спільних рис", відразу застерігаючись, щоб ніхто не важився сумніватися, що „партія вважає н е п рипустимими будь - які спроби гальмувати процес зближення націй і народностей СРСР, під тим чи іншим приводом закріплювати національну відособленість". Інша політика, , заявляє Щербицький, суперечила б „інтересам країни в цілому (тобто СССР) і кожної республіки зокрема, інтересам к о муністичного будівництва, а також інтернаціоналістській ідеології комуністів, радянських людей".

Окреме місце відвів Щербицький питанню т. зв. „інтернаціоналізації" совєтських союзних республік, наголошуючи той факт, що „трудящі кожної республіки — багатонаціональний колектив". Характеризуючи совєтську дійсність, Щербицький пише, що „соціялістичний інтернаціоналізм проймає всі глибинні шари суспільного життя. В різноманітності національних форм культури дедалі помітнішими стають спільні риси, притаманні всьому радянському народові. Духовні цінності, створювані в кожній республіці, — це спільне надбання. Великого поширення набула російська мова, д о б р о в і л ь н о обрана всіми народами нашої країни як засіб міжнаціонального спілкування".

Що діється в Україні?

Говорячи про інтернаціоналізацію" життя республік, Щербицький наводить, як приклад, Українську ССР. У розділі на цю тему є одне речення, яке вимагає ширшого з'ясування хоч на руках у нас ще немає для цього всіх потрібних даних. Тому, отже, обмежимось до деяких узагальнених висновків.

Згідно з твердженням В. Щербицького, „в УРСР українців, які становлять 2/3 населення, проживають люди більш як 100 націй і н а р о д н о с т е й. Багато р і з н и х національностей представлено, наприклад, серед населення Закарпатської области... У школах викладання здійснюється українською, російською, угорнькою, молдавською мовами. Цими ж мовами ведуться телевізійні і радіопередачі, виходять газети".

Якщо прийняти за правильні дані В. Щербицького про те, що під кінець 1974 року в Українській ССР було тільки 2-3 українського населення, то це означає дуже драстичне зменшування відсоткового відношення в Україні українського населення в користь національних меншин, зокрема, очевидно, росіян.

За переписом населення в СССР з 1970 року в Українській ССР проживало 47,126,517 осіб, з того 35,283,855 українців, тобто кругло 75 відсотків, або 3/4 всього населення. На кінець 1974 року на цій же ж самій території Української ССР проживає дещо понад 48 мільйонів осіб. Прийнявши до уваги інформацію Щербицького, що з цього числа тільки 2-3 є українцями, то це означає, що відсоткове відношення понизилося з 75% до66.6%. Перевівши це на мову чисел, дістанемо такі дані: українців в УССР під кінець 1974 року кругло 32 мільйони осіб (66.6 відсотків), а національних меншостей кругло 16 мільйонів (33.4 процентів). У 1970 році в Українській ССР національних меншин було разом 11,842,662 осіб (25.2 відс.), тобто маємо зріст національних меншин (треба вважати росіян) на понад 4 мільйони осіб (понад 8 процент). Іншими словами, у тому самому часі українці втратили понад 4 мільйони осіб, які „вибули" з України за час чотирьох років, бо коли б втрималося те саме відсоткове відношення, що було ще в 1970 році, то українців в УССР повинно б було бути принаймні 36 мільйонів осіб.

Ці числа говорять самі за себе і не потребують ніякого коментаря, приймаючи, очевидно, до уваги, що дані В. Щербицького є точні. В неточність його даних не приходиться, однак, сумніватися, ці дані тільки проречисто засвідчують, що насправді варто таке його крилате твердження, мовляв, в Україні „на прикладі власної долі український народ, який переживає нині всебічний розквіт, справді золоту пору своєї історії, пізнав велику творчу силу ленінської національної політики Комуністичної партії, її пролетарського інтернаціоналізму".

Безперечно, наш народ цю „творчу силу" пізнав, але в значенні, як це говорить Щербицький, а в значенні, про що стільки написав совєтський в'язень Валентин Мороз, а зокрема Іван Дзюба у своїй книжці „Інтернаціоналізм чи русифікація?" Немає сумніву, що Україна вступила у незвичайно важкий і трагічний період свого історичного буття, період, у порівнянні з яким навіть монгольське лихоліття було ще таки „золотою порою".

„Національне питання та ідеологічна боротьба"

У своїх заключних висновках В. Щербицький заторкує питання т.зв. ідеологічної боротьби між „пролетарським інтернаціоналізмом" і „буржуазним націоналізмом". Очевидно, в цьому випадку йдеться про свідоме і плянове перекручування понять і приписування „пролетарського інтернаціоналізму" і „соціялізму", чи навіть „комунізму" таким історичним катеґоріям як російський імперіялізм, масіянізм, расизм і колоніялізм. Обороняючи нібито „пролетарський інтернаціоналізм", Щербицький насправді боронить російського імперіялізму і колоніялізму і на прикладі України хоче доказати „благодатний вплив" цього жахливого історичного пережитку.

З того погляду дуже банально звучать його твердження на тему КПСС, як „партії інтернаціоналістів і за ідеологією, і за складом, і за характером діяльности, і за організаційним принципом". Ідеться тут про „рам'я" російського імперіялізму і це видно в тому, що пише і сам Щербицький, коли стверджує, що КПСС „включає" до свого складу союзні компартії, але КПСС — це „не федерація національних партій, а єдина всесоюзна організація, що має єдину програму і єдиний статут". Отже, як бачимо, сказано виразно і ясно і дарма говорити про „пролетарський інтернаціоналізм".

∴

Масово поширена і розреклямована, перевидана у формі окремої брошури, стаття В. Щербицького, можна припускати, сиґналізує наявність в Україні загостреної національної боротьби, відгомін якої тульки в ряди - годи пробивається у західній світ. З другого боку, вона вказує на непохитну рішучість московського центру продовжувати свою антинаціональну ґеноцидну політику в Україні й інших підсовєтських національних республіках. Ця стаття розкриває також у якійсь мірі жахливі наслідки московської ґеноцидної національної політики, що відбувається під прикриттям „пролетарського інтернаціоналізму" та „інтернаціоналізації" життя совєтських національних республік.

Відкриття виставки у Статлер-Гілтон Готелі

Виставка народного мистецтва, строїв та їжі попередила відкриття Ювілейної Конвенції Союзу Українок Америки. Вона відбулася заходами 83 та 92-го відділів СУА, та тривала від 26-го листопада до 1-го грудня ц. р. Її відвідало багато не-українців, а також багато учасниць Конвенції.

У тім не будемо застановлятися над кремими експонатами, які випозичено з музейної збірки СУА та приватних домів вони були справді цікаві та вартісні. Коротенько хочемо поділитися з читачами враженнями, які викликали в нас підготова інформативного матеріялу та оформлення самої виставки.

Запрошення на виставку розіслані до американської преси та окремих гостей виконані були просто, чітко та запрошений гість мав відразу готову інформацію про експонати, їхнє походження а також і про ювілейну Конвенцію. До цього була також долучена коротка стаття для вжитку преси, яку ми ж і побачили, видрукувану в американській пресі в день відкриття виставки. Подібні інформативні відомости були вкладені й до течок призначених для відвідувачів виставки. до тих відомостей долучено коротеньку історію України та кольорову карточку з нашими писанками. Галина Сміндак, яка відповідала за цю ділянку праці, а також була головою Виставового Комітету, завдала собі чимало труду не тільки виготовити матеріял, але також розіслати його до нюйоркської преси та телевізії.

Мистецьким оформленням виставки зайнялася мисткиня Слава Геруляк. Експонатів не було багато. Заля призначена на виставку була дуже мала, проте С. Геруляк потрапила осягнути почуття простору та легкости, а одночасно поділености на дві окремі, видавалося великі частини, завдяки зручно завішеним немов у воздусі килимами та добре розставленими короткими білими колонами, на яких під прозорими охоронними копулами пишались наші писанки, стародавня окремі виставові столи. При металева біжутерія та шкіряні вироби. Ці килими та колонки ділили простір на немов на балеву залю, ясно освітлену та на темніший куluар, у якому приміщено одному, С. Геруляк демонструвала кераміку; — при другому маестро М. Черешньовський показував вирізування у дереві; при третьому, Л. Гошовська демонструвала писання писанок. У розі кімнати столи заставлено 12-ма традиційними різдвяними стравами, оздобним печивом, та великоднім свяченим. У третьому кутку організаторки запросили нас на обов'язкову чарку вина зі смачним пиріжком. Ті присмаки подавав експертно готелевий барман ман.

„Балева" залю влаштовано но, щоб створити різноманітність. Група молоденьких бандуристів гри на бандурі О. С. Кіндзеравого-Пастухова відіграла кілька народних пісень. Молоденьке тріо танцюристів, учасників танцювальної групи „Верховина" (О. і. Д. Ґензів) відтанцювали два народні танки.

При виході з виставки відвідувачі отримували від провідниць С. Рак і Н. Попель течки з інформативним матеріялом.

Ми поволі виходили, і прощаючись з „клебетухами" — зручно розвішеною групою народних одягів, які хитаючись на довгих шнурочках робили враження жінок, які щось поміж собою нашіптували.

Коли ми поглянули поза себе, побачили ще раз ясно освітлену „балеву" залю, гарно зодягнену публіку, наших господинь у модерних вишиваних сукнях, дві чарівні молоді жінки одягнені в нашу історичну ношу... При дверях ми розпрощались з вишивальницями, що під проводом Н. Кулинич пильно вишивали, розкинувши барвисті нитки та вишивки на столах.

У нас залишилось приємне почування — ми побачили елегантну, не-трафаретну виставку.

О. С. Процюк
Конвенційний Комітет

Міжнародне відзначення Юрія Гнатюка в Канаді

Вінніпеґ (ОУПС). — Під час окремого зібрання Вінніпеського Клюбу Мистецького Друку 24-го вересня ц.р. відзначено почесною емблемою директора Університетської Друкарні Манітобського університету Юрія Гнатюка. Цю нагороду признано Ю. Гнатюкові на „Міжнародній Компетиції Мистецького Друку" в Атлантік Сіті, Н.Дж. в Америці. Як видавець місячника мистецького друку він вислав на конкурс разом із іншими свої найновіші видання. Міжнародне жюрі визнало друки Юрія Гнатюка за найкращі й вирізнило їх із-поміж 75 інших почесною нагородою „Аворд оф меріт". Для відзначення цього успіху адміністрація Манітобського університету вшанувала Ю. Гнатюка 4-го жовтня ц.р. окремим бенкетом із представниками університетської Управи - Борд оф Ґовернорс і професури .

Юрій Гнатюк працює в Манітобському університеті вже 20 років. Він вклав багато праці й ініціятиви в розбудову університетської друкарні, що сьогодні розвинена в одну з найкраще вивінуваних друкарень цього типу в Канаді. Вона обслуговує передусім університетські видання й має багато унікальних книжок на своєму рекорді - списку. Кілька видань Департаменту Слов'янознавства появилися друком під кермою Юрія Гнатюка, напр. „Слово про Ігорів похід в сучасних українських перекладах", „Антологія української літератури" тощо. З університетської друкарні вийшла друком книга на відзначення сторіччя Вінніпеґу — праця проф. Яр. Рудницького про „Мозаїку назв вулиць Вінніпеґу" (1974) та ін.

Крім своєї професійної праці в університеті Юрій Гнатюк широко відомий як диригент і музиколог. Багато українських концертів відбулося під його керуванням. В Шевченківські роки 1961-1964 він був головою Колеґії Дириґентів Шевченківських Роковин, брав живу участь у музичному житті міста Вінніпеґу взагалі й вклав немалу частину в музичну культуру Канади. Скромний і безпретенсійний, відданий своїй професійній праці й улюбленій українській музиці Юрій Гнатюк здобув признання й пошану всіх, кому доводилося співпрацювати з ним чи в університеті чи в українських організаціях і установах столиці українців Канади. Останнє міжнародне признання для його праці це — одночасно признання для цілої української спільноти, що горда з таких діячів як Юрій Гнатюк.

Др. Рудницький

Вийняткова виставка М. Левицького в Ню Йорку

В заголовку вжив окреслення „вийняткова", бо не знаходжу більше підходячого слова, яким можна б назвати, а заразом схопити змістово індивідуальну виставку Мирона Левицького. Виставка М. Левицького була відкрита в ґалерії Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку 20 жовтня і тривала до 27 жовтня 1974 р. На виставці було 23 картини з різною тематикою: релігійною, соціяльною, портрети, пейзажі, конструкції. Під час відкриття вітали мистця М. Левицького, що живе в Канаді — Торонто, маестро Михайло Черешньовський, як зояк УПА і мистець, проф. Григорій Костюк в імені Об'єднання Українських письменників „Слово" і маестро Петро Меґик в імені Об'єднання Мистців Українців в Америці.

Вийнятковість виставки М. Левицького полягала в тому, що його глибоко вдумливої творчости не пожна уподібнити ані порівняти до інших малярів образотворчого мистецтва. Його картини є самі в собі оригінальні і неповторимі. Його образотворчість є а в а н ґ а р д н а і новаторська, вона осмислена відмінно, це важливий фактор у всій мистецькій творчості. Його сюжети звичайні, але виконані майстерно і зразково. В його творах глядач знаходить, щось нового з чим не тільки треба, але й варто запізнатись. Його творча мова сприємлива, гармонійна і зрозуміла. Часто буває так, що виставка одна до одної подібна. Немає нічого нового, ті самі сюжети, та сама техніка і тільки в нюансах завважується відмінність.

Не так у М. Левицького і незнайомому з його образотворчістю важко уявити собі його твори.

Цікавим є те, що майже кожний його твір немов складений площинами з геометричних фігур — форми ромбів, трикутників, паралелограмів. Рідко можна натрапити на заокруглені лінії. Всі вертикальні лінії пнуться в безконечну височінь, а горизонтальні біжать немов у безвість. Всеж таки вертикальні лінії, чи то буде в самому рисунку, чи мазках фарби домінуючі і знаменні, вони мають силу символіки.

У творчості Левицького задержана гармонійна ритміка не тільки в рисунку, але також у барвах. М. Левицький належить до спостережливих мистців з сильною індивідуальною творчою уявою у якій, немов у горнилі все перетоплюється і народжуються нові, оригінальні твори. Левицький—мистець необмежених візій. Ця візія у нього сильно розвинена у релігійній тематиці.

Ось візьмім його образ „Розп'яття", яке є справді унікальним.

Цей нескінчений, вічно повторюваний траґізм, що його пережив Бого-чоловік, Ісус Христос, надзвичайно вдумливо і з відчуттям представив Левицький у своїй картині „Розп'яття".

Поруч інших наявних елементів Левицький концентрує всю увагу глядача на без сумнівний троґізм. Мені довелось бути безпосереднім свідком, як дві сестри — монахині василіянського чину завітали на виставку. Одна з них зробила дослівно таке завваження — „я не сподівалась, що українські мистці можуть релігійну тематику малювати в модерному стилі, бо все що бачила з релігійної тематики досі було традиційне". Маестро Левицький на це завваження відповів: „Але ніхто в Америці мене не запросить малювати українську церкву".

З цієї самої тематики на виставці був образ „Зіслання св. Духа", з якого віє свіжістю і світлістю духа, що наповняє нас силою віри.

Тут автор вжив світлотеплих кольорів, глибоку символіку, що разом надає картині тієї святкової величі. Образ композиційно добре продуманий і змістово узасаднений. Влучно, обрано цю картину на кольорову репродукцію титульної сторінки програми.

Левицький у виконані „Ікони" відійшов не тільки кольорами, але й стилем від застарілої традиційної форми іконописта.

Його „Ікона" цікава, оригінальна і повчаюча.Можна отже й в іконописті уводити іновації, а не повторяти давносторене. Вирватись з традиційних форм не так легко і не всім удасться. Левицький показав не тільки що можна, але й треба, якщо хочемо сказати, що мистецтво іконописта є живучою, а не закостенілою формою, чи непорушною догмою.

Зображення св. Юрія доводилось бачити переважно у традиційних формах. Левицький дає свою відмінну розв'язку, не міняючи основного. У розв'язці картини „Айн Він однак категорично втікає від традиційности.

З конструкції Левицького слід згадати „Айя Софія" в Істамбулі в якій виявлена непересічна сила автора в рисунку і схопленні існуючого. Урозв'язці картини „Айя Софія" автор задержав плоске без перспективи представлення. Соняшно теплі кольори з натяками темнозелених, які відзеркалюють підсоння. Картина добре опрацьована. Для контрасту варто згадати з цієї самої тематики церкву св. Родини в Барсельоні. На просторому тлі зоряної ночі, яку відбивали сині кольори виростала церква св. Родини з виструнченими шпилями, що пнуться у височінь неба.

З пейзажів можна згадати „Передмістя Бомбею" в якому домінують світло і теплі кольори з зеленими полосами. Картина цікава тим, що вона виконана оригінально і в ній, як також в інших пейзажах, немає перспективи. В тому стилі виконані картини „Юкатанське село", „Ґуанахуато — Мехіко" з субтропічним кольоритом й інші. В них відсутнє просторове розміщення, але насичені вертикальні надбудови, це щось з античного, коли в мистецтві не знали перспективи.

Соціяльно побутова і обрядова тематика була заступлена творами „Демонстранти", і „Великдень", виконані у суто модерному стилі в легкому переході до абстракції. Це зокрема було помітно на картині демонстранти. У картині „Великдень" крім згаданого, в кольориті були підкреслення пробудження весняного життя. Цікавою була картина, своїм оригінальним представленням, „Даждбог". Поруч того не можна поминути майстерно виконаного твору — „Портрет дружини". Слід підкреслити, що такі виставки приходиться бачити рідко.

Про мистця М. Левицького не приходиться говорити, бо його найкраще представляють ним виконані твори. Левицький є одним з визначних українських мистців, а його вклад в скарбницю українського мистецтва великий і обильний.

Микола Галів

Появиться книжкова серія „Бібліотека перемоги"

Варшава. — За ініціятивою польських видавців на нараді керівників видавництв соціялістичних країн, тобто СССР і його сателітів, прийнято постанову, як інформує „Литературная газета" з 11 грудня, щоб почати публікацію міжнародної книжкової серії під збірною назвою „Бібліотека перемоги". У цю бібліотеку увійдуть літературні твори, що своєю темою мають Другу світову війну, а в першій мірі „спільну боротьбу з фашизмом, керівну ролю комуністичних партій в організації цієї боротьби, а також рішаючої ролі Совєтського Союзу у розгромі фашизму". „Бібліотека перемоги" буде публікуватися мовами „народів соціялістичних країн", тобто російського і країн-сателітів. З тексту повідомлення виходить, що у рахубу не входять мови народів СССР, зокрема українського і білоруського, які понесли чи не найбільше жертв у боротьбі з фашизмом і гітлеризмом.

Пам'ятник Буковинському Куреневі та бойовикам ОУН

Криваві події Другої світової війни змітали з обличчя землі села, міста, народи і держави. Тоді непомітні були навіть найгероїчніші чини окремих осіб чи груп. Лише по багатьох роках прийшло усвідомлення, що на історичній шахівниці минулого не останню ролю відігравали окремі фігури і що їхні самостійні вчинки часто бували рішальні, — всупереч волі і задумам головних грачів.

Саме тому, — найбільше в Західній Німеччині, — з'являються одна по одній багато документовані й ілюстровані праці про окремі військові чинники, між ними і про дивізію „Галичина". Не менш численні, хоча з науково-історичного боку слабше опрацьовані, з'являються публікації про різні походи, відділи та особи, — з підкресленим очорнюванням українського визвольного руху, — у Совєтському Союзі та сателітних державах, зокрема у Польщі.

Українські історики також чимало закріпили про недавні воєнні події. Але, позбавлені доступу до архівів, вони не змогли опрацювати дії окремих груп, які ще чекають на спогад про них. Серед цих призабутих з'єднань є і Буковинський курінь.

1941-го року відбувся зудар двох найсильніших тоді мілітарних потуг — Німеччина і СССР. Усе могло статися, а буковинці, — щоб не сталось, — пам'ятали слова великого Гетьмана, — що права здобуваються насамперед шаблею. Буковинське юнацтво, — переважно бойовики ОУН, — схопилось за шаблі.

У погідні дні липня 1941 року, вирушили вони з наказу Проводу ОУН на Схід. Під Києвом тривали ще бої, країна лежала у руїнах. Буковина, не торкнена війною, втішалась зглядним добробутом. Але зов Києва був рішальний, сильніший за можливості спокійнішого життя на їхній вужчій батьківщині.

Для них, виплеканих дисципліною ОУН, сумніву не було. Вирушило їх три тисячі. Ішли вони через Коломию, Снятин, Городенку, Кам'янець-Подільський, Бар, Вінницю, Бердичів, Жмеринку, Білу-Церкву, щоб нарешті прийшло своє справжне військо. З Києва частина прямувала далі, — на схід, північ і південь.

Для більшості з них цей похід став дійсно „без вороття". Виростали безіменні могили, а з плином років не лишилось і могил:, лише у тих, біля 250, що повернулися, закарбувався спогад про поляглих друзів, з якими вони намагалися здійснити нездійсниме.

Між цими побратимами, що врятувалися і продісталися за океан, є і їхній провідник, сотник „Василь" (Петро Войновський). Літа, що проминули, не затьмарили побратимам пам'яти про тривожні дні, які розпочалися прозорим , сповненим сподівань, липнем 1941 року, які повели їх, через довгі місяці небезпек, до того понурого дня, коли залишки Куреня востаннє виструнчилися у Києві перед своїм сотником.

Не забулося також припрошення спом'янути полеглих друзів. По роках виснажливої заробітної праці, на власній садибі, у скелястому лісі підніжжя Кетскильських гір, їхний сотник, власним коштом і власними м'язами, здвигає невеличку восьмикутню церковцю, над якою сяє Мазепинський хрест. До завершення будови ще далеко, але вже й тепер у ній відправляються Богослужби, з неодмінним згадуванням воїнів Буковинського куреня.

Особливе молитовне згадування відбулося 9-го вересня, у день ангела провідника Куреня. Після панахиди, прот. Володимир Базилевський, у зверненні до присутніх (між ними голова ОДВУ, д-р Богдан Гнатюк та директор поблизької оселі УНСоюзу, „Союзівка", Володимир Квас) вказав на особливе явище, коли сотник піклується своїми вояками не тільки у походах, але й довгі роки по їхній смерти. Після Богослужби, у гостинному домі господаря, обговорювано ще один його задум, — опублікувати книгу про дії Буковинського Куреня, яка не тільки буде додатковим увіковіченням чину Куреня, але також стане поважним вкладом у вбогу літературу про дії окремих українських самостійницьких військових частин під час останньої світової війни.

На липень наступного року 1975, у 35 річницю вимаршу Куреня заплянововано посвячення церковці-пам'ятника, прапор Буковинського Куреня та відкриття пропам'ятної таблиці. Це святкування має супроводитись академією, бенкетом, спільною вечерою, доповідями та низками інших імпрез, що відбуватимуться на „Союзівці".

Для відсвяткування цієї річниці, сотник Петро Войновський покликав до співпраці Комітет в складі: голова, — д-р Іван Новосівський, заступник, — д-р проф. Богдан Гнатюк, секретар, — інж. Олексій Шевченко, реф. преси і пропаґанди, — проф. Іван Коровицький, заступник д-р Олександер Соколишин, реф. фінансовий, — Артиміда Мериш-Джулинська, заступник,–інж. Еміліян Суховерський, керівник посвячення, прот. Евген Новицький, керівник академії, — інж. Любомир Калинич, мистецьке оформлення сцени, — інж. Роман Швед, керівник бенкету, д-р Степан Ворог, керівник стрічі буковинської, — мґр Петро Григорович, керівник господарський Володимир Квас, реф. організаційний, сотник Петро Войновський, заступник, інж. Юрій Базилевський, Контрольна комісія, — д-р Володимир Комаринський, заступник, — проф. Іван Хортик.

На нараді вирішено особливо наголошувати соборницький зміст святкувань, його загально — національну спрямованість, себто це задля чого буковинські юнаки, 35 років назад, вирушили на Схід, — допомогати братам з-над Дніпра творити нове державне життя.

Іван Коровицький

Українська Студентська Громада в Балтиморі в обороні В. Мороза

Балтимор. (АБУ). — Саме тоді, коли акція нашої молоді в обороні В. Мороза була в повному розгарі, Українська Студентська Громада в Балтиморі, що її очолює Оксана Ласійчук, влаштувала в Домі Української Молоді свій протестаційний вечір.

Вже вступне слово студента Ігоря Лемішки давало відповідь на питання — „де наша молодь?" і підтверджувало приповідку „Козацькому роду — нема переводу". Він сказав: „Ми, українські студенти, свідомі приналежности до свого народу, не хочемо проходити пасивно осторонь наших національних проблем. Хочемо іти разом із нашим суспільством і розв'язувати їх. Хочемо бути в духовому зв'язку з нашою батьківщиною, яку довелося покищо відвідати тільки одиницям з-поміж нас. Для нас народжених у вільному світі, найбільш незрозуміла й нестерпна є недоля душі людини. Фізичну недолю можемо скоріше зрозуміти, але невидана й нечувана річ, щоб людині наказано, як вона має поступати, що має робити, що говорити, творити, а то й думати...

Порвати зв'язки з рідним народом не вдається нікому. Ніхто не в силі змінити свою природу, в якій відбивається характер народу і вплив довкілля. Відступники від свого народу ніде й ніколи не можуть почувати себе добре, бо завжди будуть роззброєні і житимуть під гнітом почуття меншевартости".

У своїй вдумливій характеристиці силюети В. Мороза І. Лемішка висловлювався переконливо так: „Для одного істина є звичайною інформацією, для другого вона є відкриттям, без якого життя втрачає сенс. Істина загріта в душі до якогось градуса, стає цінністю, знання переростає в віру. І тільки тоді людина починає жити..."

У „Хроніці опору" Мороз виступає проти безоглядного і варварського нищення національних цінностей так своїми Любчинками й Атаманюками, як і чужими вандалами з півночі. Про стійкість і слушність свого чину Мороз запевняє нас у своєму філософському трактаті „замість останнього слова": „Ви (представники режиму) внесли в етап українського відродження те, без чого він був би ще недозрілим, недопеченим. Ви внесли елемент жертвенности. Віра виникає тоді, коли є мученики — їх дали нам ви. Буде суд і будемо битись. Випало мені — тяжка це місія! Сидіти за гратами нікому нелегко, але не поважати себе, ще важче — тому будемо битись".

Студент Роман Коструб'як прочитав коротку, але цікаво опрацьовану біографію В. Мороза, а пізніше подав в українському перекладі відгуки світової, зокрема англомовної преси на його ув'язнення й мучеництво.

Оксана Ласійчук, голова місцевої УСГ, дала інформацію про Леоніда Плюща й його ув'язнення.

Уривки з творів Мороза — „Замість останнього слова" і „Перший день у в'язниці" рецитувала студентка Ляриса Саламаха.

Короткі поезії Мороза — „Україна" і „Вірую" деклямувала Нуня Чорна. Тому що цей студентський виступ зробив на слухачів позитивне враження, на запрошення 51-го Відділу Союзу Українок Америки його повторено в Балтиморі, а згодом у Вашингтоні.

Европейські комуністичні партії нараджуються в Будапешті

Будапешт. — В п'ятницю, 20-го грудня ц. р. розпочались, в столиці Мадярщини наради представників европейських комуністичних партій. Наради відкрив перший секретар комуністичної партії Мадярщини Янош Кадар, який, не відомо з чийого доручення, заявив, що Москва не намірена більше керувати безпосередньо комуністичними рухами за кордоном і що керівники тих рухів повинні у потребі звертатися за допомогою до „братніх соціялістичних держав" самі.

Відбулося зворушливе свято в честь Слуги Божого Митрополита Андрея на Союзівці

Союзівка, Кергонксон (У. Л.) — Активне у Кергонксоні Братство ім. св. Володимира приготовило на день 8 грудня оригінальну програму в честь Слуги Божого Митрополита Андрея. Мимо зливного дощу, до гарно прибраної залі „Веселки" на Союзівці прибуло понад 50 осіб.

Із портрету глядів на присутніх лагідними очима із усміхненого обличчя Слуга Божий Андрей, наче б хотів промовляти до вірних. І справді, після короткої молитви пароха о. Івана Мака, почувся його голос. Була це провідь, яку Митрополит Андрей виголосив в Успенській церкві на Великдень 1939 р. Її передавали через радіо, а бл. п. інж. Олександер Пежанський записав слова Митрополита, науку із св. Євенгелії та побажання, на ленту. Це, мабуть, одинока награна на ленті його промова. Під враженням слів Митрополита, присутні встали і так вислухали проповіді до кінця.

Другою точкою програми була деклямація Христі Ганкевич, яка виголосила вірш Романа Завадовича: „Великий Заповіт". Далі ред. Василь Качмар говорив про життя і творчість Великого Митрополита, його безустанну працю над з'єднанням Церкви і народу. Наступні точки це деклямація Марійки Василик та промова о. пароха Івана Мака, який закликав вірних до молитов за прославлення і беатифікацію Слуги Божого Митрополита Андрея.

Святом проводив голова Братства ім. св. Володимира — Юрій Ганкевич, який на закінчення запропонував збірку на акцію прискорення беатифікації Митрополита Андрея. Збірка принесла 120.00 дол.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що дня 21-го грудня 1974 року, ненадійно, упокоївся в Бозі, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДО

бл. п.

ЛУКІЯН КУШНІРЧУК

на 60-му році життя, народжений в Космачі, пов. Коломия, Україна.

ПАНАХИДА в середу, 25-го грудня 1974 р. о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в четвер, 26-го грудня 1974 р. о год. 9-ій ранку з церкви св. Юра, на цвинтар Оливна Гора, Маспет, Н. Й.

В глибокому смутку:

дружина — АННА
дочка — МАРІЯ ФАЛЧІ з мужем ТОМОЮ
2 внуки

Замість квітів на свіжу могилу мойого Дорогого і Незабутнього Друга **бл. п. МИРОСЯ КІНДРАТА** складаю 15.00 долярів на Комітет Оборони Валентина Мороза.

Орест КЕБАЛО

УСТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК, Н. Дж. Ділимося сумною вісткою з Членами і Симпатиками Товариства та всім Українським Громадянством, що в п'ятницю, дня 20-го грудня 1974 року, на 63-му році життя, ненадійно відійшов на Вічний Спочинок наш довголітній член Управи, справжній ентузіяст Українського Спорту

бл. п.

Мґр ЯРОСЛАВ ПИНДУС

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в понеділок, 23 грудня 1974 р.

Опечаленим Дружині Розі і синові Романові та всій Родині у вільному світі і в Україні, складаємо щирі вислови співчуття.

УПРАВА УСТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ"

ОСЕРЕДОК СЕРЕДОВИЩА ЗПУГВР в НЮАРКУ, Н. Дж. в глибокому смутку повідомляємо, що 20-го грудня 1974 року в Нюарку, помер активний член Середовища ЗПУГВР

Мґр ЯРОСЛАВ ПИНДУС

ПАНАХИДА була відправлена в неділю, 22 грудня 1974 р. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Ірвінгтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН відбувся у понеділок, 23-го грудня 1974 р. з церкви св. Івана Хрестителя на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Дружині і Синові Покійного, складаємо наші глибокі співчуття.

УПРАВА

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого і Невіджалуваного Кузена **бл. п. ТАРАСА ЛІСЬКЕВИЧА** складаємо суму 50.00 долярів на пластові видання ім. Сірого Лева.

Анна НИКИФОРЯК
Стефанія КРУШЕЛЬНИЦЬКА
Лідія і Леонтій КРУШЕЛЬНИЦЬКІ

Ню Йорк, Н. Й.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої і Незабутньої **бл. п. ФЕВРОНІЇ ЛЬОНІ ГЕРАСИМОВИЧ** складаємо суму 50.00 долярів на будову церкви св. Юра в Ню Йорку.

Анна НИКИФОРЯК
Стефанія КРУШЕЛЬНИЦЬКА
Лідія і Леонтій КРУШЕЛЬНИЦЬКІ

Ню Йорк, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ" в НЮАРКУ, Н. Дж. та ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ „САМОПОМІЧ" — ВІДДІЛ в НЮАРКУ, Н. Дж. — діляться сумною вісткою з Членством обох установ та Українською Громадою, що дня 20-го грудня 1974 р., несподівано, відійшов у Вічність

Мґр Прав ЯРОСЛАВ ПИНДУС

член Кредитового комітету Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Нюарку та член Контрольної Комісії ОУА „Самопоміч" — Відділ в Нюарку.

ПОХОРОНИ відбулися дня 23-го грудня 1974 р., з церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, на цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Вельмишановній Дружині, Синові і Родині, складаємо найщиріші вислови співчуття.

Ділимося сумною вісткою, що дня 15-го грудня 1974 року, відійшов у Вічність на 55-му році життя наш Найдорожчий МУЖ і БАТЬКО

бл. п.

РОМАН ЯЦКІВ

ПАРАСТАС відбувся в понеділок і вівторок, 16 і 17 грудня 1974 р., о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Ричека.

ПОХОРОН відбувся в середу, 18-го грудня 1974 р. о год. 9-ій рано з церкви св. Володимира Великого, Ютика, Н. Й.

Тлінні Останки Покійного зложено на парафіяльнім українськім католицькім цвинтарі в Ютика, Н. Й.

Горем прибиті:

ВОЛОДИМИРА — дружина
ОЛЕКСАНДРА — дочка
ЗИНОВІЙ — син
Близька і дальша Родина в Америці та Европі

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Знайомими і Односельчанами, що в понеділок, 23-го грудня 1974 р., по довгій і тяжкій недузі, відійшла у вічність наша Найдорожча ТЕТА і СЕСТРА

бл. п.

ТЕОДОЗІЯ СИДОРАК

народжена 1896 року в Слободі Золотій, Бережанщина.

Похороном занимається похоронне заведення Насевичів при 109 E. Tabor Rd., Філядельфія, Па.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 27-го грудня 1974 р., о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 28-го грудня 1974 року, о год. 9-ій ранку з церкви св. Йосафата, а відтак на Український Цвинтар на Факс Чейсі.

В глибокому смутку:

братаниця — ОЛЬГА ІВАСЬКІВ з мужем ЯРОСЛАВОМ і з синами: ЛЕВКОМ з дружиною МАРІЙКОЮ і ВОЛОДИМИРОМ
сестра — АННА з Родиною в Україні
та близька і дальша Родина в Канаді, Америці й Україні

ПОДЯКА

ВЕЛЬМИШАНОВНОМУ ПАНОВІ ДОКТОРОВІ БОГДАНОВІ ҐАРБОВСЬКОМУ В ЮТИКА, Н. Й.

СКЛАДАЄМО НАЙСЕРДЕЧНІШУ ПОДЯКУ ЗА ЙОГО НЕПЕРЕСІЧНУ ЛІКАРСЬКУ ОПІКУ І ДБАЙЛИВІСТЬ ДЛЯ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО МУЖА І БАТЬКА

БЛ. П. РОМАНА ЯЦКОВА

ТА ЗА ВЕЛИКУ ПОСВЯТУ І ПІДДЕРЖКУ ДЛЯ ЦІЛОЇ НАШОЇ РОДИНИ.

ВОЛОДИМИРА, ОЛЕКСАНДРА І ЗИНОВІЙ ЯЦКІВ

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що 10-го грудня 1974 року, відійшла у Вічність наша Найдорожча МАМА, БАБУНЯ, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

ГАЛИНА З ВЕЛИЧКІВ-МИХАЙЛЮКОВА

на 93-му році життя, вдова по бувшому гімназійному учителеві бл. п. СТЕПАНОВІ, довголітня членкиня і голова Союзу Українок в Коломиї, Україна.

В глибокому смутку:

син — д-р ЗЕНОН з дружиною ІРИНОЮ, Rochester, N.Y
дочка — ДАРІЯ МАЛЮК з мужем ІВАНОМ, Wisconsin Dells, Wis.
внучки — ОЛЕСЯ і ЛІДА
сестра — ОЛЬГА СОФІЯ ЗАКРЕВСЬКА, Chicago, Ill.
брат — ЯРОСЛАВ ВЕЛИЧКО з дружиною ГЕРМІНОЮ і Родиною, Utica, N.Y.
брат — ВОЛОДИМИР ВЕЛИЧКО з дружиною ВОЛОДИМИРОЮ і Родиною, Utica, N.Y.
сестрінка — АЛЕКСАНДРА МЕНЦІНСЬКА з мужем МИРОСЛАВОМ і Родиною, Chicago, Ill.
сестрінок — ВСЕВОЛОД ЗАКРЕВСЬКИЙ з дружиною АННОЮ, Caracas, Venezuela
сестрінка — ВІРА КОБЛЯНСЬКА з мужем ВОЛОДИМИРОМ і Родиною, Irvington, N.J.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого і Незабутнього **бл. п. д-ра ДИОНІЗІЯ РОМАНА ГУРИ** складаємо суму 25.00 долярів на будову церкви св. Юра в Ню Йорку.

Лідія і Леонтій КРУШЕЛЬНИЦЬКІ

Ню Йорк, Н. Й.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої і Незабутньої **бл. п. СТЕФАНІЇ ДЕНИСЮК** складають 25.00 долярів на залишенців в Европі

ГЕРМАНИ і СІРІ

В СКОРБОТНУ ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Коханого ЧОЛОВІКА, ТАТА і ДІДУНЯ

бл. п.

Д-РА ІЛЛІ ВИТАНОВИЧА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в Соборі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл. 28-го грудня 1974 року о год. 8-ій рано;

в каплиці Церкви св. Юра в Ню Йорку, Н. Й. 28-го грудня 1974 року, о год. 11-ій рано

ДРУЖИНА, ДІТИ і ВНУКИ

Дві останні імпрези ТУУАН, Відділ Ню Йорк

Метрополітальний Відділ Т-ва Українських Інженерів Америки у післявакаційному сезоні влаштував дві імпрези в Українському Інституті Америки, першою з яких був „Вечір архітектурних доповідей", що відбувся 26-го жовтня, ц. р. На цьому вечорі першим прелегентом був архітект Аполінарій Осадца, який виголосив доповідь на тему „Архітект як технічний дорадник". Доповідач з'ясував технічні аспекти цілого процесу архітектурного плянування, переходу крізь, усі фази проєктування, аж до тотального завершення даного проєкту. З'ясував також відношення та зобов'язання архітекта до власника проєкту та контрактора чи контракторів, комплікації і відповідальности при купівлі нових площ чи будинків; закони плянувальних урядів, особливо звернув увагу на негативні наслідки неуважного провірювання цих законів.

Другий прелегент, арх. Петро Палашевський з Гарісбургу (Па) виголосив доповідь на тему: „Архітект серед суспільства рідного і нерідного". Сюжет його доповіді був спрямований більш до архітекта як мистця, творця-естета, його відношення до інших галузей інженерної професії, відношення до суспільства. Доповідь мала більш чуттєво-мистецький характер і яскраво комбінація обох доповідей, одної технічно — реалістичної, а другої можна б висловитись філософічно-мистецької, виявилась добре дібраною програмою вечора. За це, оба прелегенти отримали признання від 50 слухачів, а також після обох доповідей відбулась жива дискусія. Вечором проводив інж. Тарас Грицай.

Друга імпреза відбулась 7-го грудня, а саме „Вечір української поезії і музики, Богдана Бойчука і Ігора Соневицького". Вечір відкрив голова ТУІА Відділу Ню Йорк, інж. Любомир Калинич, вітаючи у вступному слові обох прелегентів. Поет Богдан Бойчук відчитав свої дотепер ще не надруковані поезії, а композитор Ігор Соневицький виконав уривки з циклу контемпляції для фортепіяна. Оба виконавці вечора початково на зміну, індивідуально виконували свій мистецький репертуар. Кульмінаційною точкою їхнього виступу була остання точка програми, а саме рецитація Богдана Бойчука на тлі фортепіянового супроводу Ігоря Соневицького, що здається таки найкраще викликало враження, бо поезія і музика так дуже споріднені зі собою, доповнюють себе взаємно і в тому обопільному доповнюванні чи не найвеличавіший їхній чар! Присутні гості, побільшості з „мистецького світу" виповнили залю числом приблизно 60 осіб, теплими оплесками винагородили обох виконавців.

Після обох Вечорів відбулись товариські гутірки за чаєм та перекускою, що підготовили Стефа Степанюк, Ніна Січинська, Валя Пахолюк і Дарія Вубняк.

Л. К.

Празник св. Покрови в паланці УВК на ЗСА - Схід

Як щорічно, так і цього року, 20-го жовтня Українське Вільне Козацтво, при співучасті Координаційного комітету Українських і Американсько - українських Комбатантських Організацій Ню Йорку, відсвяткувало Празник св. Покрови.

На організаційному засіданні відсвяткування празника св. Покрови яке в перших днях вересня ц. р. скликав отаман паланки УВК на ЗСА -Схід сотник УВК Богдан З. Дацьківський, усталено дату празника на день 20-го жовтня о год. 12-ій полудня у Бавнд Бруку.

На організаційному засіданні устaлено програму свята та обрано почесний і діловий комітет. Почесний комітет очолив ген.-штабу ген. полк. Шандрук, який теж є почесним кошовим отаманом УВК, а чл. обрано: д-ра сотника Івана Козака, поручника американської поліції Гр. Полчія, довголітнього голову Координаційного комітету, осаула УВК — д-ра Р. Дражньовського — гол. голову Братства УД УНА та сотника І. Поліщука — голову СУВР.

Діловий комітет очолив М. Вишневецький, заступником обрано підполк. УВК І. Винника, а секретарем хорунжого УВК В. Головацького, скарбником підхорунжого УВК В. Васькова, організаційного - господарського референта сотника УВК Б. Дацьківського, комендантом празника майора Гладича та членами: І. Стецьковича — курінного отамана Куреня УВК ч. 15, та одм. підхорунжого УВК Матильду Василюсу.

Зібрані комбатантські Організації з прапорами та гості, точно о год. 11:45 вирушили під проводом майора Гладича до Хреста Пам'ятника на цвинтарі, де вже очікував їх ген. П. Шандрук, якому він склав військовий звіт.

Там же о. настоятель Фалько, капелян УВК при співучасті українського священика о. Перетятка, капеляна УВК та колишнього в'язня совєтських концентраційних таборів, відправив Панахиду за всіх вояків українців, які впали на полі слави за волю і незалежність України.

Опісля промову виголосив член Почесного Комітету сотник д-р Іван Козак, нав'язуючи її до двох історичних подій найновішого часу, а саме: до 60-ліття першого збройного виступу УСС-ів, та 30-ліття бою під Бродами, де воятство І УД УНА, перейшло своє перше й криваве бойове хрищення.

За чергою, в програмі святкування відбувся військовий апель, що його по-черзі виголосили представники українських військових формацій: Юркевич, Шкварко, переході до залі, голова Ділового Ящук та Дацківський. По переході до залі, голова Ділового комітету привітав зібраних гостей та передав ведення мистецько-товариською програмою Б. З. Дацківському.

На мистецьку програму склались: деклямація знаної нашої артистки хорунжої Валі Калин-Магмет твору Т. Шевченка „Гамалія" і тріо бандуристів, а саме: П. Шкарко, В. Вашків та М. Гнатишин при акомпаньяменті бандур відспівали три пісні. Четверту пісню відспівали під проводом В. Юркевича.

Під час обіду, в якому взяло участь 90 осіб, представники поодиноких організацій склали привіти, а промови виголосили: о. Фалько сотник І. Поліщук та інші.

На особливу увагу заслуговує промова ген. штабу генерала полковника П. Шандрука.

Повстанням із місць та відспіванням „Многая літа" вшановано приявних, які закінчили 75 літ життя.

Відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено святкування празника св. Покрови в Бавнд Бруку. У наступному році празник св. Покрови будуть святкувати в Ню Йорку.

И. Вишневецький

Пам'яті сл. п. Михайла Чухновського

Дня 12-го листопада ц.р. помер український патріот сл.п. Михайло Чухновський.

Про його життя та про його заслуги перед українським народом, учасники сумного обряду довідалися на поминках, урядженних в залі УНО у Виндзорі, заходом працьовитих членок ОУК. Знайомі і приятелі зійшлися громадно, щоб віддати шану заслуженому громадянинові.

Сл. п. Михайло Чухновський уродився 18-го жовтня 1893 р. в селі Петрилів, Товмацького повіту, у Західній Україні. Батько його Дмитро і мати Евдокія із Забитовських були небагатими господарями, що не мали щастя в житті, бо із восьмеро дітей, залишилося при житті лише двоє, сл. п. Михайло і його молодша сестра, котру большевики під час першої окупації не пощадили, а вивезли на Сибір, хоча вона не була політично заангажована, не належала до родини куркулів. У тяжкій невільничій праці, в скрайних злиднях вона померла, а з нею майже всі односельчани, вивезені в тому самому часі.

Михайло Чухновський

Хоча на господарці батька не переливалося, його віддали до гімназії в Станиславові, яку він закінчив матурою перед Першою світовою війною. В австрійському війську він працював залізничним службовиком, де й застав його кінець війни у Відні.

Вернувшись до Краю, він не хотів скласти присяги на вірність польській державі, тому став в ряди будівничих української кооперації. Він був одним з перших, що зорганізував повітовий союз кооператив в Бучачі, на якому пості перебув директором до 1931 р., до часу, коли Народна Торгівля у Львові доручила йому нав'язати торговельні зв'язки з корінною Польщею, щоб там продавати українське масло, сири і збіжжя. Із свого завдання він вив'язався та закріпив відділ Союзу у Варшаві. Сам, обдарований купецьким хистом, заснував з часом мале підприємство імпорту і експорту він і споживчих товарів та на рік перед Другою світовою війною одружився в Варшаві і його жінка Леокадія стала остоєю у його підприємстві. Із щасливого подружжя народився син Богдан та їм здавалося, що їх щастя буде вічним. До того дружина була теж купецько уздібнена, тому в короткому часі вони зажили достатньо. Вона, хоча польска стала по стороні чоловіка та плекала у Варшаві української традиції, не гірше нашого жіноцтва в краю.

Та ідилія добробуту тривала не довго. Вони не схаменулися, як їм на голови посипалися німецькі бомби і чаки вспіли залишити зруйновану Варшаву, як його забрали до концентраційного табору, звідки він вийшов напівживим, та якось опинився в скитальчому таборі у Карльсфельді.

Туди саме запротoрили німці і його молоду дружину з малим дітьми, на невільничу працю до немилосердного німецького „бавера". Вона працювала понад сили і молилася до св. Антонія, щоб допоміг їй зійтися з чоловіком. І сталося чудо, бо несподівано на дорозі до Карльсфельду стрінула мужа, що вона приписувала безперечно заслугам її святого.

Знову організаційний хист бл.п. Михайла став йому в пригоді, бо його включили в систему праць УНРРА і хоча він ніколи не був пекарем, то зумів зорганізувати пекарню, якою кормив понад шість тисяч скитальців в Регенсбургу.

В тім часі померла їм їх улюблена Христинка, що їх особо зломило на дусі, та події чергувалися мов в калейдоскопі. Вони несподівано дісталися до Канади і осіли в Лемінгтоні, де б.п. Михайлові, вже немолодому чоловікові, прийшлося досліно працювати на колінах, виполюючи лани цибулі, поки він не дістав праці помивача залізничних вагонів в СіПіАрі у Виндзорі. Та купецький хист штовхнув його знову в торгівлю. Він позичив гроші в українській кредитівці і купив малу крамничку, яку по кількох роках перепродав на те, щоб набути харчову крамницю з ресторанoм і при допомозі працьовитої дружини знову достатньо зажити.

В міжчасі його син Богдан закінчив університетські студії і подібно як колись, його батько, знайшов собі жінку в далекій Варшаві.

Поволі недуга підточувала здоров'я Михайла, але він не піддавався, а віддавав свої зусилля суспільній праці, із запалом допомагав в зорганізуванні Шевченківських Ювілейних Святкувань, був активним членом УНО, довголітнім членом Народного Союзу, а його щедрість на громадські цілі були загально відомі. Разом з дружиною, вони були одними з перших фундаторів Шевченків ської Фундації у Вінніпеґу. А коли він пішов на пенсію, то з трудом повздержувала його дружина, щоб не пілав більшої суми гроша на Гарвард, бо вже треба було дивитися на „задні колеса".

Громадянство оцінювало патріотизм Покійного і громадно відпровадило його на вічний спочинок. Ховали його трьох священиків: о. рад. Бeднар, о. Заяць і о. Дзюрман. Довга моторкада авт супроводила тлінним останкам Покійного до Спрінгарден цвинтаря, де на віки спочив сл.п. Михайло, взірцевий громадянин і гарячий український патріот.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

ЧИКАГО, Ілл. Б-во св. о. Николая 106 Відд. просить вирівняти вкладки до 28 грудня ц. р. Вкладки можна вплачувати: кожної неділі від год. 11 до 1 по пол. у вел. залі Дому Відд. УНС, 843 Н. Вестерн, або під час тижня в по пол. годинах в приміщенні Відд., 841 Н. Вестерн, 2-ий пов. або чеками або „мoні ордерами" разом з чл. книжечкою на адресу: 106 Branch of UNA, Chicago, Ill. 60622. — Управа.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Пам'яті Люби Луцької

В четвер 7 листопада ц. р. заходами Єпархіяльної Управи ЛУКЖ і Управи СФУЖО, при виповненій у церкві залі, відбуто в Торонто Поминальний Вечір присвячений пам'яті Люби Луцької, який влаштовано при співпраці членів, яких вона навчала на Курсах Вишивання. Програму проводила п-і Винницька; з нею, за головним столом засіли п-і Миндюк, яка прочитала спомин — лист п-і Черінь, та п-і О. Бризгун-Соколик від вишивальниць Торонта. Вони були зодягнені в чорних сукнях, прикрашених вишивкою. А побіч них — каскада барв — виставка вишивок, більшість яких виконані рукою незабутньої пані Луцької. Багатство і добір взорів захопив усіх присутніх.

Пані Оксана Бризгун-Соколик, віддана вишивальниця курсів пані Луцької, змалювала перебіг життя цієї вийнятої української жінки. Люба Луцька народилась 1895 р. в священичій родині Карановичів у Брідщині. Вчилась вона у Перемишлі, у відомому Інституті для Дівчат. Рівночасно брала лекції малювання та фортепіяну, що пособляло розвинутись її вродженому талантові до мистецтва.

Зараз по матурі відбуває поїздки по дооколичних селах де організує гуртки Союзу Українок, акомпанює хорам та солістам, переводить заборонені збірки на наших вояків, за що її заарештовано.

В 1920 р. виходить заміж за сотника української армії Мирона Луцького й осідає на його земельному маєтку в Янчині, біля Перемишля. Сотник Луцький в той час присвячує багато часу політичній праці й тому часто буває поза домом. Під час його неприсутности пані Люба з великою відданістю й успіхом проводить великим господарством. Рівночасно вона опікується родинами, яким потрібно було допомоги, стає правдивою медсестрою для цілої околиці і при всіх тих обов'язках знаходить час прикрасити хату двора в Янчині стилевими українськими вишивками. В домі Луцьких часто гостюють визначні українські мистці того часу, як: В. Крижанівський, П. Ковжун, Р. Лісовський, М. Осінчук, М. Бутович, Я. Музика, І. Іванець, та інші, якими пані Люба опікується як рідними. Під їхнім впливом пані Луцька розбудовує в Янчині ткацьке ремесло для виробу мистецьких тканин.

З приходом совєтської армії, мастки Луцьких знаціоналізовано, а вони самі переїздять до Кракова, а відтак до Люблина. В час німецької окупації України, через Винницю і Житомир Луцькі дістаються до вимріяного Києва, де п-і Люба знайомиться із знавцями вишивки центральної України — вивчає нову техніку вишивання. В Києві сотник Луцький стає на чолі цукрової промисловості України. Вона знайомиться з Ольгою Косач-Кривинюк, Ізидорою Косач-Борисовою та Надією Ненадкевич, які познайомлюють пані Любу із кращими збірками народного мистецтва. Тут виявляється вповні відданість і любов панства Луцьких до рідного народу. Неодин київлянин дістав працю на цукрових заводах під управою пана Луцького, неодного українця захоронено від холоду й голоду, неодну українську дівчину врятовано від примусового вивозу в Німеччину.

Під кінець війни, дорога повела через Львів на Гайденау, де пані Луцька організує робітні вишивання. Відтак через Гановер разом з мужем виїздить до Канади і поселюються зразу в Вінніпезі а відтак в Торонто. Тут безперервно працює в громаді, співає в хорі, стає до активної праці в ЛУКЖ та СФУЖО, влаштовує виставки української кераміки та улюблених вишивок, на яких вона так добре визнається.

В 1961 р. її дорогий муж Мирон Луцький відійшов у вічність. Щоб забути своє горе, пані Люба кидається у „вир вишивання", організує курси та виставки вишивок, виїздить з ними до інших українських центрів, сама багато вишиває та при нагоді передає зразки рідкісних взорів української вишивки до музеїв в Україну.

В останніх роках переноситься до пансіону ім Івана Франка, де далі продовжує працювати: музикує, малює ляльки, помагає організувати виставки, аж до хвилі, коли невмолима недуга забирає її від нас.

Люба Луцька відійшла, але її безсмертний образ назавжди залишиться живим у наших серцях, її безмежна любов до українського народного мистецтва, любов до української людини буде для нас вічним смолоскипом-дороговказом.

Вишивальниця

ТАРЗАН, 7228, СЭ ДЛЯ БРАНД ВБИВАЄ АСІМА

Ти ніколи не належатимеш цьому чоловікові з джунглів!.. Не належатимеш жадному мужчині!

Асіме, відбери від нього пістолет!.. Він боягуз!.. Він не відважиться стріляти!

Ох, ні!

Трах!!! Серіно, втікай звідсіля.. Він небезпечний!!